

Juodasis ir raudonasis maras Lietuvoj

Alės Rūtos romanas "I saulėtekį"

DR. JONAS GRINIUS, Vokietija

1960 metais Alė Rūta pradėjo spausdinti savo penkių romanų seriją, sujungtą bendru "Didžiosios meilės" vardu. Greta "Motinos rankų", įeinančių į šią seriją ir jau Lietuvos Knygos klubo išspausdintų atskira knyga, "Nidos" klubas Londone (Anglijoje) davė romaną "I saulėtekį" ir greit išleis "Brolius". Kadangi šie romanai vis dėlto sudaro savarankišką kūrinį, šį kartą jdomu arčiau susipažinti su romanu "I saulėtekį", turinčiu 298 puslapius.

Istoriniame fone bado metai

Nors Alė Rūta savo kūrinį nemini jokių datų, bet iš veikėjų kalbų bei pavienių rašytojų sakinių matyti, kad romano veiksmas vaizduoja 1707–09 metus, kad Lietuva buvo ištiesios didelės viešosios nelaimės, labai susilpninusios Lietuvos Didžiąją kunigaikštystę ir pakirtusias jos šaknis. Tai buvo Augusto II Sakso karaliaus metai, kad per Lietuvą pakaikomis su respublikos kariuomenės daliniais ejo švedų, sakų ir rusų kariuomenės, plėšamos ir naikindamos dvarus ir ūkininkus - baudžiauninkus, kai tuo tarpu Lietuvos didikai, palaikydami kartais svetimus įsibrovėlius ir patys reikalingi didesnių materialinių išteklių, sunkino baudžiauninkų būklę. Be to, 1706–08 dveji nederliaus metai buvo sukėlę bādą, prie kurios prisidėjo didysis maras (1709–11 m.).

Savo romane Alė Rūta ano amžiaus politines aplinkybes teprinėma prabėgomis, dažniausiai vienu antru savo veikėjų sakiniu, o žymiai labiau išryškina ekonomines bei socialines aplinkybes bei sąlygas - bādą, gantos stichines nelaimes, nešančias bādą ir marą. Nors gamtines nelaimes rašytoja stipriai pabrėžia, bet nepasakytume, kad jas būtų taip įspūdingai atvaizdavusi, jog jaustumė jas kaip nenugalimas, gyvybę naikinančią jėgą.

Apie nederliaus nelaimes kalbėdama dažniausiai savo baudžiauninkų lūpomis, o nuo savęs tepridėdama vieną antrą sakinį tarpais, ji nederliaus stichiją ir bādą grėsmę teatvaizdavo daugiau akvareliskai negu tapybiškai ar freskiškai, kaip ji nupiešė marą. Todėl bādą ryškėd ano amžiaus Lietuvoj neišėjo tokia ryški, kad atrodytų visuotinė grėsminga. Nematome žmonių nei ištinsų, nei nebepaieinančių, nei egoistiškai slepiančių paskutinius trupinius, nei valgančių šunis bei kates, ko buvo 1708–9 metais Vilniuj.

Tiesa, Alė Rūta parodo, kaip jos svarbiausia veikėja Ugnė, pabėgusi iš savo tėviškos nuo maro ir slapiai apsinakvojusi vienoj kūtėje, "apvogė" penimą paršą, valgydamą jam skirtą jovalą. Bet šis vaizdelis trumpas. Nors ir ilgesnis, bet vargu įspūdingesnis vaizdelis apie Ugnės pradėjimą tinti iš bado. Artėjantį bādą liudija ir Baltraus Galgino valgyvas pageltusių medžio lapų. Šie vaizdai neįgavo romane visuotinės grėsmingos reikšmės gal būtų, kad Alė Rūta venėd pavaizduoti lietuvių baudžiaunin-

kų egoizmą, kuris bado grėsmės akivaizdoj tampa ypatingai ryškus žmonėse. Atrodo, kad mūsų rašytoja nebūtų nusikaltusi nei savo krikščioniškos užuojautos jausmui baudžiauninkas, nei objektyvumui, jei būtų parodžiusi vieno antro egoizmą bei širdies kietumą kraštutinėj formoj, besigimant nuo bado. Bet šitoks egoizmas, sudurtas su bado reiškiniais, kuriuos pergyvena maro pabėgėliai Ugnė ir Baltrus, būtų galėjęiems suteikti visuotinės prasmės ir bado vaizdus pakelti iki substancingesnės tapybos.

Baudžiava ir dvarų reikšmė

Labiau už bādą Alė Rūta romane "I saulėtekį" gilinais į lazininkų socialinę būklę, nes jos centriniai herojai Sofija Ugnė ir Baltrus Galginas yra baudžiauninkų luomo žmonės. Šių sunkūs fiziniai darbai, menkas drabužis, dažnai labai prastas valgis, kad ir neduoda reikalingo kontrasto bado vaizdams, atrodo atvaizduoti teisingai. Istoriskai teisingai parodyti ir aristokratų dvarininkų (Būtautų ir Bebrūnevičių) kietumas bei jų prievaizdų žiaurumas. Bet apskritai tu dviejų luomų santykiai teatvaizduoti daugiau ar mažiau trafaretiskai ir paviršutiniškai, nes lazininkų ir dvaro tarnų būklė buvo ne vien todėl, kad jų savininkai - aristokratai buvo siauri egoistai, lėbautojai ir tinginiai, o jų prievaizdos - pataikūnai ir žaurūs žmonės.

Sitos jų neigiamybės daug parėjo nuo valstybinės - politinės santvarkos, nuo dvarininkų ir baudžiauninkų skirtingų pareigų valstybei, nuo žemės ūkio kaip svarbiausio ekonominio veiksmio žmonėms ir jų gerovei. Todėl visai nereikia būti nei marksistui, nei komunistui suprasti, kad anos objektyvios sąlygos buvo istorinė būtinybė, turėjusi didžiulės reikšmės teisiniam ir moraliniam santvikiams tarp dvarų savininkų ir jų baudžiauninkų.

Jei Alė Rūta tai būtų turėjusi galvoj, ji apie XVIII amž. pradžios dvarą būtų galėjusi daugiau pasakyti negu yra pasakę žemaitė, Lazdynų Pelėda, J. Savickis, kurie yra vaizdavę XIX amž. pabaigos ir XX amž. pradžios dvarą, išlaikiusį dar kai kurias politines bei kultūrinės privilegijas, bet jau nebetekusį svarbių valstybinių ir ekonominių funkcijų bei pareigų, turėtų XVIII amž. Kadangi ir Alė Rūta neatkreipė dėmesio, tai jos nupieštas Babrūnavos dvaras nuo Lazdynų Pelėdos dvaro tesiskiria tik savi- valia.

Konstantuojant šį istorinės tiesos trūkumą, būtų neteisinga sakyti, kad autorė nesistengė duoti istoriniu bruožu aristokratams. Pvz. leisdamas dviem seneliams (Buinai ir Galginiui) prisiminti apie Katkevičiaus ir Jonušo Radvilos kovas su svetimaisiais, pakartotinai primindama Sapiehos prisidėjimą prie švedų, rašytoja sugestionuoja feodalinio aristokratų reikšmę senojo Lietuvos valstybės. Bet tie jos priminimai yra blankūs ir niekuo nesnietai nei su Būtautais, nei su Bebrūnevičiais

(Babrūnavos dvaro savininkais, nuo kurių daug pareina Ugnės žmogiškas gyvenimas). Todėl šitos šeimos ir jų dvarai romane "I saulėtekį" atrodo lyg atitrūkę nuo žemės, nes autorė nedavė jiems objektyviai svaraus istorinio pagrindo, kuris dvarų ir jų lazininkų santykiams, bet ir pačių dvarininkų psichikai bei jų moralei suprastų ir meniškai pagrįstų. Nors rašytoja pasistengė dvarininkų šeimų narius individualizuoti, bet jie išėjo šikciniai ir daugiau ar mažiau tokie, kokius mes jau pažįstame iš Lazdynų Pelėdos ir kitų lietuvių rašytojų, vaizdavusių XIX ir XX amž. dvarą. Išidami iš Alės Rūtos romano tematikos, turėjome teisės laukti, kad ji Babrūnavos dvaro šeimos narius pagrįs giliau istoriskai bei psichologiškai, sukurdamas maždaug tokius gyvus atvaizdus, kaip ji nupiešė Ugnės ir Baltraus paveikslus.

Maro pabėgėliai

Romano centrinė herojė, turinti neabejotiną autorės simpatijas, yra baudžiauninkė Sofija - Ugnė, Bebrūnevičių dvaro tarnaitė. Jos paveikslas, kokią rašytoja atvaizdavo iki tos merginos pabėgėliškų klajonių, yra gal būt žmoniškiausias, plačiausias ir ryškiausias eilėje tu lietuvių jaunų baudžiauninkų, kokias dvaro tarnyboj yra vaizdavę kiti lietuvių rašytojai. Ugnė iš tikro graži fiziškai ir psichiskai. Ji jautri, energinga, gera darbininkė ir šokėja. Nors ir įpratusi pameluoti iš sunkios ar nemalonių būklės išsigelbėti, nors ir veikiamą pusiau pagoniškų močiutės pažiūrų, Ugnė vis dėlto jau su krikščioniškomis lietuvaite. Ji ypač psichologiškai tikra pasirodo, kai savo liūdesini išblaskytis linksmai dūksta šokiuose, arba kai aštriai priekaištauja savo mylimam Kazui Baltupėnui jo neryžtingumą, privedusį jį prie ašarų. Tai ryškiai atskleidžia jos spontaniškumą bei gaivališkumą. Tai pabrėžia jos savaizgos instinkta ir nesąmoningą norą gyventi. Todėl Ugnės pabėgimas iš tėviškos po to, kai maru išmirė jos namiškiai ir jos mylimas berniškis Kazys, visai pateisintas psichologiškai.

Tikrai pagrįstas ir pabėgimas Baltraus Galgino, to neramios sielos baudžiauninko batusiuo, kuris palieka maro naikinamą tėviškę, kad po klajonių dramatiškose aplinkybėse susitiktų su Ugne, apie kurią nieko anksčiau nebuvo girdėjęs. Baltrus nėra toks ryškus kaip Ugnė, bet jis gyvas. Jo pabėgimas nuo maro, jo klajonės nežinij net itikiniamui nupieštos negu anos merginos gal todėl, kad jos anksčiau atvaizduotos. Baltrus taip pat pabėga savaizgos instinkto vėjamas, nors jis ir neatrodo taip stipriai maro įbaugintas kaip Ugnė, pro kurios akis rašytoja praleido didelę seriją staigių mirčių įvairiose aplinkybėse. Šiais įvairiais mirties vaizdais rašytoja pasiekė didelį siaubo įtampos, nors skaitytojas ir gali suabejoti dėl maro mirties staigumo, tartum

El. Buračaitė

PARODA

Pro skurdųjį našlaitį, bokštus
Ir ornamentus
Ieiname ištroškėliai
Tie "panem et circenses"!

Preluduose nuskenkė vakaras.
Uola. Vandens srovė skardė.
Ir gėlės kaitroj vasarų
Alsuojančias girdi...

Spalvų taurioj harmonijoj,
Sviesos palydima,
Rimtai įreminta
Čia dviasia didelė...

Bet tu tik tą našlaitį,
Be bokštų, be nuansų,
Lyg skirtos dalios kraichų,
Išsivedi už rankos...

PRIE TAKO

Menuetus ant tako švelniai
Daug kartų snieguolės prašoko,
O tu, vienasėjai, irėjai,
Kaip mes eiti nemokam...

Dabar žiedu indigo,
Prie to tako skubaus,
Nukritusį žydi
Skiautelė dangaus...

Bet kai menasi tie menuetai balti,
Kur snieguolės prašoko,
Ir takų, kur, tu Viešpatie Geras, eini,
— Mes suprast nebemokam...

ji būtų koks širdies smūgis, jos parodytos vėliau už Baltkai žmogus krenta beidamas raus bėgimą į nežinią. Labiau ar bedirbdamas, nors anksčiau neįjuto jokių žūgų apraiškų. Kadangi šiais laikais juodojo maro gyvenime nebepažįstame, tai ir autorės gal būtų perstaičiusios gausios mirtys neklaido skaitytojui intensyviai pergyventi tos Dievo ryškės siaubą per kelias dešimtis puslapių (207–264 psl.). Jis mums nemažiau jdomus už Ugnės dramą Babrūnavos dvare (72–114 psl.). Mano nuomone, tai geriausi meniškiausi romano "I saulėtekį" epizodai.

Šito nebūtų galima pasakyti apie pabėgėles Ugnės klajonių aprašymą ne vien todėl, kad

(Nukeha į 2 psl.)

Dail. Jadvyga Paukštienė. Mergaitės portretas (aliejus)

KULTŪRINĖ KRONIKA

Los Angeles Lietuvių Kul-

tūros klubo susirinkimas, įvykęs gegužės 6 d. buvo gausus dalyviais (80 asm.) ir jdomus savo programa. Arch. Edmundas Arbas skaitė paskaitą: "Lietuviškas stilius modernizme ir jo reikšmė išsivijos gyvenime". Plačiai apžvelgė Lietuvos architektūros istoriją, palaipsniui atstatydamas prieš auditoriją Lietuvos architektūros vystymosi bruožus nuo proistorijos iki šių dienų. Savitus, tautinius bruožus architektūroje įrežia klimatinės, geografinės ir civilizacijos sąlygos. Net nusistovėję architektūriniai stiliai, kaip bizantiškas, gotiškas, baroko ar rokoko, visi turėję savo periodus Lietuvoje, įgavo tikrus vietinio pobūdžio bruožus, kuriuos sąmoningai ar nesusąmoningai suteikė Lietuvos architektai. Kitu atveju, Lietuvos statyba veikė kitus kraštus, kurie sekė Lietuvos pavyzdžiais. Pvz. Lietuvos pilii statyba, kaip liūdią kasinėjimai ir metraštinių nuomonės, buvo sekama rytuose, Ukrainoje ir Gudijoje. Tie lokaliniai architektūriniai savitumai, laikui bėgant, pasidaro lyg naujo stiliaus užuomazga. Jie išlieka ilgą, ir iki mūsų laikų. Tačiau modernizme, kada statybinė medžiaga leidžia architektui naudotis beveik neapibrėžta fantazija, lietuviškos architektūros savitumai geriau tinka tik ornamentams bei papildomiems modernio stiliaus pastatui.

Taip, arch. E. Arbo suplanuotam Lietuvos pasiuntinybės namui Brazilijoje teko panaudoti ultra-moderninį stilių, nes to reikalavo vietos sąlygos, o pastato lietuviškumui pabrėžti teko naudoti ornamentus bei sklypo erdvės užpildytame sukurti partizanų aikštėlę.

Amerikos lietuviai išleidia milijonines sumas statybai, tačiau labai dažnai visiškai nesiirpinama lietuvių statomam pastatui suteikti įmanomai daugiausia lietuviškų architektūros bruožų. Lietuvių pastatai turėtų visad gauti tas lietuviško stiliaus įspaudas.

Prelegentas račė, kad dabartinė statyba Lietuvoje yra beveidė, kur tik kai kada galima sugauti nevykusį sekimą Vilniaus neoklasiko, o kitur net aiškius nepriklausomos Lietuvos architektų būdingus bruožus, kuriais seka dabartiniai statytojai, atkartodami statyboje Songailos, Dubeneckio, Vizbaro ir kt. savitumus.

Paskaita buvo pailiustruota daugeliu projektų, kuriuos atliko prelegentas, arba dalyvavo jų planavime dirbdamas milijoninių statybų planavimo firmoje Charles Luchman Associates. Vienas iš jdomių projektų yra arch. Arbo suplanuotoji koplyčia, kuri, atrodo, lengvu, ore pakibusiu žiedu, nors ji bus statoma iš lengvojo betono.

Lietuvių moksleivių Rūtos klubas Marijos Aukšt. mokykloje, Chicagoje, pradėjo įreikduoti lietuvių kultūrininkų žodžius. Jau įreikduotas balsas Julijos Švabaitės - Gylinės, skaitančios savo poeziją, ir Stasio Pilkos, deklamuojančio ištraukas iš Šekspyro ir kitų autorių kūrinių.

Rašytojas J. Glianda Los

Angeles Kultūros klubo susirinkime savo žodyje apie Juozą Švaistą, klubui paminint 70 metų to "Draugo" laureato sukaktį, apibūdino Švaisto kūrybą. Švaistas yra realios situacijos dainius. Jis yra stebėtojas ir atpasakotojas. Jo stebintis žvilgsnis aštrus, o pasakojime jis realistas, bet su savo individualumu, kuris kartais persveriamas humoru, kartais impresionistine nuotaika, kartais artėja į natūralizmą.

Tremtis ir gyvenimas už Lietuvos ribų autoriui buvo našus, ir geriausias savo kūrinius rašytojas sukūrė už tėvynės sienų. Jo personažų įvairumas leidžia įlyginti su rusų Čechovu, kuris savo plunksna lietė įvairiausius savo laiko visuomenės tipus. Toks pat Švaistas yra mūsų tarpe. Jo premijuotasis romanas "Jo sužadėtinė", puikus biografinis romanas, retas mūsų literatūroje, naujas ir todėl "apeitas" recenzentų, nes biografiniame romane ieškota biografijos.

Švaisto linkimas į pasakų žanrą, teikia jo pasakoms itin patrauklią formą, kur gausu taiklių dialogų, gilių sentencijų ir sveiko, gaivalingo humoro. Švaisto atpasakotos pasakos, atrodo, sėkmingiau reprezentuotų svetimauciams lietuvišką pasaką, kaip kad sausas pasakos nuorašas iš po pasakų rinkėjo plunksnos.

Apdovindimais išauktas Švaistas paskaitė vieną savo humoreską.

300 m. senumo Lietuvos istorijos knyga viename Los Angeles antikvariate surado Miltonas Starkus, vienas iš "Lietuvių Dienų" redatorių. Leidinio vardas: "Respublica Sive Status Regni Poloniae, Lituaniae, Prusiae etc." (Respublika arba Lenkijos, Lietuvos, Prūsijos ir t. t. valstybės padėtis). Veikalas įvairių autorių, turi 450 puslapių, išleistas Leidene, Olandijoje, 1627 m. Veikalas keturi skyriai yra apie Lietuvą: 1. Apie lietuvių kilmę (iš A. Guagnino "Europos Sarmatijos"), 2. Apie kai kuriuos su Lietuva susijusius dalykus (iš Michalio Lietuvos fragmentu), 3. Apie Zemaityjos kunigaikštystę (iš A. Guagnino) ir 4. Apie J. Lasicijaus aprašytus žemaitių dievus.

Henrikas Šalkauskas savo grafikos parodoje Melbourne išryškėjo kaip abstraktus ekspresionistas. Tai buvo jo pirmoji individuali paroda, nors jo kūrybinis ekspansyvumas, kaip rašo "Mūsų Pastogė" pasiekė meno salionus nuo Tokijo iki Sao Paulo, nekalbant apie svarbiuosius Australijos meno muziejus. Paskutinėje parodoje Melbourne buvo išstatyta 33 įvairūs linoleumo, monotipo, guašo, akvarelės kūrinių. Mūsų dailininko parodą apibūdinamas Melbourne laikraštis "Herald" sako, kad jo darbai "sukelia neįveikiamą magnetizmą".

Dipl. inž. B. B. Čiurlionis išlaikė egzaminus ir gavo teisę verstis civilinio inžinieriaus praktika Kalifornijos valstybėje.

Sibiro tremtinių maldaknygę šiltai aprašė Australijos Adelaidėje, leidžiamas laikraštis "The Southern Cross": jam medžiagą parūpino Bardauskas.

STEREO RADIO BANGOMIS

ARBA

FM Multiplex

INZ. A. SEMENAS, Chicago, Ill.

Pagal turėsime stereofoninę transliaciją, perduodamą radijo bangomis. Pagal FCC (Federal Communications Commission) pareikšima, FM radijo stotys nuo birželio 1 d. galės vykdyti ir stereo perdavimus.

Kaip žinome, stereo davė daug pažangumų muzikos perdavimo srityje. Tačiau stereo gauti radijo bangomis iki šiol negalėjome, nes nebuvo išdirbta tinkama ir prieinama sistema. Šioje srityje buvo daroma daug bandymų.

Kaip žinome, stereofoniniui garsui gauti reikia turėti du atskirus kanalus, du atskirus perdavimus. Pradžioje buvo bandoma vieną kanalą duoti AM bangomis, kitą FM, arba FM ir TV bangomis. Tačiau šios sistemos turėjo daug trūkumų, netobulumų, be to, naudoti dvi siunčiamąsias stotis yra per brangu. Taip pat priėmimo vietoje reikėtų dviejų skirtingų imtuvų, kas neduotų gero balansuoto priėmimo.

Daug sėkmingesni bandymai buvo pasiekti, kur stotys galėjo stereo signalus perduoti viena nešamąja banga. Iš čia atsirado ir pavadinimas multiplexinė sistema arba trumpai multiplex, kuris iki šiol nelabai buvo žinomas, bet artimoje ateityje pasidarys kasdieniniu.

Tačiau ir šioje sistemoje turėta sunkumų. Perduodant stereo bangomis, svarbu yra patenkinti ir tuos klausytojus, kurie neturi priėmimo vietoje stereo įrengimų. Čia vėl gaunamas paralelizmas, kurį turėjome su spalvotos televizijos atsiradimu. Reikėjo surasti tokį standartą, kad tie asmenys, kurie turi juoda - baltą, t. y. nespaltvotą televizijos priimtuvą, vis tiek galėtų gauti priėmimą sa-

vo aparatuose, kai perduodama spalvota programa. Kaip žinome, tokia sistema buvo surasta ir standartizuota.

Ir dabar, po daugelių paduotų stereo multiplex sistemų, FCC, po ilgo tyrinėjimo, pagaliau priėmė ir standartizavo ZENITH-GE sistemą, pritaikytą tik FM stotims. Šioji sistema duos gerą stereo perdavimą, bet tuo pačiu, kurie klausysis vienu kanalu, kaip ligi šiol, su savo esamais FM aparatais, taip pat turės geros kvalifikacijos priėmimą. Taigi, esami FM imtuvai nepasens. Kas norės gėrėti stereo garsais, turės prie esamų aparatų pridėti priedą, vadinamą adapterį, kuris iš radijo nešamosios bangos išskirs antrąjį kanalą.

Pagal naują sistemą, ant esamos pagrindinės FM nešamosios bangos bus uždedama AM šaltutinė banga. Aišku, kad garsai iš studijos turės būti perduodami dviem mikrofonais. Taip pat čia atsiveria galimybė naudoti stereo juosteles bei stereo plokšteles. Savame suprantama, kad priėmimo vietoje reikės turėti FM imtuvą su multiplexiniu įrengimu, kuris iš radijo bangos išskirs tuos du kanalus ir per dvi garsintuvų sistemas suteiks stereo perdavimą.

Tačiau, kol gėrėsime stereo garsais radijo bangomis, dar praeis kai kuris laikas. Visų pirma, stotys turės persitvarkyti, atlikti nemažai techninių įrengimų. Be to, reikės pagaminti nemažą adapterių bei naujų FM imtuvų multiplexinės sistemos priimtų. Ateinantį rudenį, reikės tikėtis, išvysime FM multiplex praktišką pritaikymą, ypač, kad jau turima priimtą standartą.

JUODASIS IR RAUD. MARAS

(Atkelta iš 1 psl.)

tose romano vietose kildavo jas laikyti tiesa. Bet daugelį tų skaitytojų, kuriems buvusių įspūdinio laikas nežinomas, ta rašytojos "licencia oeconomica" gali pasilikti nepastebėta ir todėl romano bendras įspūdis teigiamas.

Simboliška maro ir pabėgimo prasmė

Pasirinkdami istorines temas romanams, rašytojai vis dėlto dažnai nori atsilipti ir vieno-kias ar kitokias savo laiko problemas bei rūpesčius. Vaizduodama juodąjį marą ir dvejų baudžiauninkų gaivališką bėgimą nuo jo, Alė Rūta (kaip K. Bradūnas savo "Maro" poema 1947 m.) norėjo atsilipti ir sovietinio komunizmo naikinamąjį antplūdį Lietuvoje. Nors rašytoja niekur to aiškiai nepasakė, bet paralelė tarp juodojo maro ir raudonojo (sovietinio komunizmo) pirmiausiai paaiškėja iš dvarininko Mečio Bėbrūnevičiaus. Pamatęs kelias nuplūsius peles ir iš to spėdamas maro pavojų žmonėms, lyg pamišimo priepuoly girdamas savo zigmantiniu kardu, jis Ugnėi sako: "Žmonės kalba, kad jau nebetoli. Eina, ir vėjas sklaido skara. Kur suplevėsuoja, ten mirtis ima viešpatauti" (56 psl.). Romano pradžioje šita skara, lyg raudona vėliava, simboliškai ir primena komunistų kruviną siautėjimą Lietuvoje.

I romano pabaigą rašytoja vėl marą sulieja su svetimu

sikabino seną obelį. Prisipažindė prie šiurkštaus kerpėto liemens ir ėmė kuklioti" (227 psl.). Ar ne šitokiais jausmais gyveno lietuviai 1944 m. vasarą, raudonajai kariuomenei užplūdus jų tėvynę?

Baltraus ir Ugnės bėgimas nuo maro, jų klajonės nevilty ir alky, jų instinktyvus atsinaujinantis veržimasis gilyn į nežinią vėl daug kuo primena lietuvių klajokliško gyvenimo pavojus 1944—45 metais karo naikinamoje Vokietijoje. Kaip tada pastangos išlikti gyviems, nugalėti visokius pavojus ir juoda nevilty buvo panašios į maro pabėgimą, ypač Ugnės pasikartojantį veržimąsi nežinioj surasti kelią ir saulėtekį, į naujos vilties prisikėlimą! Šitaip vaizdavimu šiuo įvykiu, atsitikusių prieš 250 metų, Alė Rūta atsiliepė į dabarties grėsmingus pavojus ne vien lietuviams. Iš kitos pusės stichinės nelaimės — badas ir maras — jos romane gali įspėjančiai priminti eventualaus atominio karo šiurpias baisyses. Šitokių būdu istoriškai "I saulėtekį" romanas per simbolišką paralelę įgauna aktualumo ir probleminio svorio. Nors jo autorė su istorine tiesa nepakankamai meniškai visur susidorojo, praieities viešųjų ryščių suaktualinimas vertintinas teigiamai.

Romano kompozicija

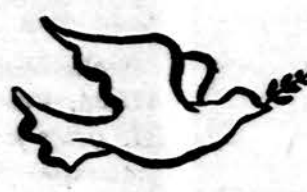
Bet rimtų abejonių kelia romano kompozicija. Jo I ir II skyriai, vaizduoją vieną nuo antros labai nutolusias vietas, kur gyvena čia Ugnė, ten Baltrus, tėra susieti tik istoriniu laiku ir tais pačiais socialiniais — baudžiauninkais santykiais. Bet šitų santykių pakartojimas dar labiau juos pabrėžia ir reikalauja meniškai išryškinti reikšmę dvarininkų — aristokratų, kad jų bent vienas paveikslas maždaug prilygtų Ugnės ar Baltraus paveikslui. To autorė nepadarė. Suskaldydama veiksmą į dvi nesutinkančias vietas, bet kartodama tu pačių socialinių santykių vaizdavimą, rašytoja sutiko sunkumo ryškiau individualizuoti ir baudžiauninkus, nes antraeilį personąžą prirėkė sukurti dvigubai daugiau. Tiesa, II skyrių, kur rašytoja savo dėmesį sutelkė į Baltrų Galgą, dvarininkų scenoj nebeperodo (tik iš tolo primena), daugiau pabrėžia baudžiauninkų šeimų Gautaus, jų mėginimą priešintis bausmų dvaro savivaliai, jų socialinį skurdą, gresiantį bado pavojų dėl nederliaus, bet tuo Baltraus gyvenimo nepavyko pakelti iki tokio reljefo, ko

VISIEMS TURĖTŲ BŪTI ĮDOMU IR NAUDINGA ŽINOTI:

1. Tik ką išleista 10 liet. plokštelių — 126 kūrinių: liaudies dainos, operų arijos, tautiniai ir kitoki šokiai.
2. Visos lietuviškos knygos, rankdarbiai, medžio, odos ir kiti dirbiniai, priemenę Lietuvą.
3. Laikrodžiai — sveicarų ir vietinių fabrių: vyriški, moteriški, įvairių rūšių ir kainų.
4. Rasomos mašinėlės su lietuvių ir kitų kalbų raidynais, skaičiavimo ir siuvimo mašinos.
5. Akordeonai, patefonai su radio ir televizija, įvairių užsienio ir vietinių fabrių.
6. Gintaro, kristalo, sidabro, aukso ir kiti gaminiai dovanoms tinkami.

SIUNTIMUI Į LIETUVĄ ŠIOMS PREKĖMS SPECIALI NUOLAIDA.

Yra visa eilė kitų prekių, visų išvardinti neįmanoma; prašome reikalaoti katalogų ir kitų informacijų.

J. KARVELIO PREKYBOS NAMAI
3322 South Halsted Street, Chicago 8, Illinois
Telefonas — Yards 7-0677

kio ji buvo pasiekusi su Ugnė I skyriu.

Baltraus ir jo aplinkos gyvenimas išėjo meniškai silpnas gal ir dėlto, kad autorė šitame skyrių pavartojo gausius dia'ogus. O jie nėra rašytojos stiprioji vaizdavimo priemonė. Aname antrame (Baltraus) skyrių vyrų dialogai pilki ir ištęsti iki plepalynės, kurioje begalima atskirti individualių pokalbininkų. Jei ten vyrų dėstomas mintis rašytoja būtų atpasakojusi suglaustai savaizs žodžiais, panašiai, kaip aukačiau cituotą Ugnės sielvarto pastarąją, gal Baltraus skyrius būtų tapęs reljefiškesnis, įdomesnis ir tuo pačiu veiksmo persikėlimas į dvi plotmi, tesu-sibėgančias tik romano gale, būtų mažiau jaučiamas negu dabar.

Nepakankamai apgalvota, vie ningumui nepasitaraujanti romano kompozicija privertė rašytoją kartotis ir tenkintis dažniausiai veikėjų škieais. Jei kelias brūkšniais apmesti tokie personāžai kaip Mečys Bebrūnevičius, jo dukterė Jundilė, jo dvaro prievaidas Skabutis ir baudžiauninkas Kazys Baltupėnas, Sakaitis, Zematupa ir jo dukterė Gailė būtų labiau išvystyti, jie būtų pakėlę svarios tematikos romano meninį lygį.

Rašytoja turėtų gerai atsiminti, kad paviršutiniškas jos elgesys su kompozicija ir lengvas rašymas nėra jos meniškai draugai, bet slapti klaidingi priešai, kuriuos reikia būtinai pažaboti, kad jos talento neišbarstytų į nereikšmingas smulkmenas. Nors iš Alės Rūtos — ramios klasikinės realistės — negalime norėti tokių spalvingų, sugestvių simboliškų sakinių, kokių savo kūriniuose gausiai duoda V. Ramonas, bet jo pavyzdys jai turėtų būti pato Baltraus gyvenimo nepavyko pakelti iki tokio reljefo, ko

epizodai būtų gerai parašyti, kaip "I saulėtekį" romano pirmasis ir pusė trečiojo skyriaus. Dėl jų jis vertas paskaityti, nors ir turi aukščiau nurodytų trūkumų.

Kunigo išpažintis

I anglų kalbą išverstą Jose Luis, S. J., veikalą "A Priest Confesses" išleido Academy Guil Press. Išvertė Rita Gold-berg. Knyga turi 218 pusl., kainą \$3.95. Autorius pasakoja atsiminimus iš priešseminarių laikų, aprašo savo mokslo dienų seminarijoje ir pirmus kun-gystės mėnesius.

MOVING

R. SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apraudo.
2047 W. 67th Pl. WA 5-8063

GRADINSKAS

J. G. TELEVISION CO.
2512 W. 47th St., FR 6-1998
TV RADIIAI, HI-FI, VESINTUVAI
Pardavinimai-taisyimai. Sek. uždaryta

P. ŠILEIKIS, O. P.

Ortopedas. Protesistas.
Aparatų, Protelių, Med. bandai. Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t.t.
Val. 9-4 ir 6-3. Seštadienis 9-1
ORTHOPEDOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PROspect 6-5084

DR. J. IR K. AGLINSKAI

GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
5490 So. Kedzie Ave.
Pirmą ligonį pagal susitarimą del valandos skambinti 4-16-00
HEMlock 4-1662 nuo 2 iki 9 v. p. p. kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

DR. ANNA BALIJUNAS

AKIŲ, AUSIŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 South Western Avenue
Val. kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Seštadienis 10-11 val. Trečiadienį uždaryta. Kit laikų sutartis
Ofiso telefonas PR 6-3229
Rez. tel. WALbrook 6-5076

DR. VL. BLAŽYS

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
4701 South Damen Avenue
Kampus 47-08 ir Damen Ave.
Val. kasdien nuo 9-3 val. vak. Sešt. 2-4 val. vak.
Trečiadienį ir kitu laikų pagal sutartį
Ofiso telefonas LAfayette 3-6048
Rez. WALbrook 6-5048

DR. G. K. BOBELIS

Užsiėmęs šlapimo takų chirurgija
Tel. PROspect 6-1788
2800 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
arba
254 Aigona Ave., Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. Pirm., ketv., penkt. 1-4 ir 7-9
Antr. 1-6, treči. ir šešt. pagal sutartį.
Sekm. uždaryta.

DR. S. IR M. BUDRYS

GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
(Bendra praktika ir alergija.)
2751 West 51st Street
Valandos: pirm., antr., ketv., 2-9
vak. Seštadienis 10 v. r. iki 9 v. v.
Seštadienis 10 v. r. iki 1 p. p.
Ligonius priima pagal susitarimą.

DR. J. G. BYLA-BYLAITIS

Nervų-Smegėnų Ligos, Chirurg
OAKLEY MEDICAL BLDG
2300 West 51st Street
Valandos: šeštadienį, susitarimą
GROvehill 6-3409
Neatidėjęs skambinti
PROspect 6-1788.

DR. Z. DANILEVIČIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. vidaus ligos
Tel. ofiso — GROvehill 6-8161
Priešlaidis į naują ofisą
2658 West 63rd Street
FRANCISCO MEDICAL CENTER
Pirmą tik pagal susitarimą

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akuterija ir moterų ligos
4157 Archer Avenue
Ofiso val.: nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 v. vak. Seštadienis nuo 2-4 v. popiet.
Trečiadienis pagal sutartį.
Ofiso tel. VIRginia 7-0934
Rezidencijos tel. BEverly 8-8244

DR. W. M. EISIN-EISINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 S. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą
neatidėjęs skambinti MT 3-0000

DR. B. GAIZIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akuterija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak.
Seštadienis 1-4 p. p. Trečiadienis uždaryta.

DR. A. GARUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ir vaikų ligos
2757 West 71st St.
Val. kasdien nuo 6-8 val. vakaro
oštad nuo 12:30 — 2:30 val. p. p.
Treči. ir kitu laikų tik susitarimą.
Tel. ofiso ir rez. WA 5-2017
Ligonius priima pagal susitarimą.

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63 Street
Val.: Pirmad., antr., ketv., 9:30 iki 4:30; antr. ir penkt. nuo 5 iki 8; šešt. nuo 1 iki 4. Kitu laikų tik susitarimą.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1 — 4 p. p. ir 6-8 val. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta

DR. ALDONA JUSKA

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
2422 W. Marquette Road
Valandos 9-12 ir 7-9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienį.

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treči. ir šešt. tik 10-12

DR. WALTER J. KIRSTUK

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvių gydytojas)
3025 West 59th Street
Val.: Pirmad., antr., ketv., 9:30 iki 12:30; antr. ir penkt. nuo 1-4 p. p. 6:30-8:30 val. vak. Seštadienį 1-4 val. trečiadienį uždaryta.

DR. P. KISIČIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškrysus trečiadienį
Seštadienis 12 iki 4 popiet

DR. EMILY V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 S. Archer Ave.
Val. Kasdien popiet nuo 12-3 val. vak. pirm., antr., ketv. 6-9 val. Trečiadienis tik susitarimą

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
1156 South Western Avenue
MEDICAL BUILDING
Pirmad., antr., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakaro Trečiadienį 11 val. ryto — 1 val. p. p. Seštadienį 11 val. ryto iki 1 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168
Rez. tel. WALbrook 6-5768

DR. A. VALIS-LABOKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 60th Street
Specialybė: AKUSERIJA ir MOTERŲ LIGOS
Valandos: nuo 1-4 ir 6-8 val. vak. Seštadienis nuo 1-4 val. popiet. Trečiadienis uždaryta

DR. F. C. WINSKUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 W. Marquette Road
Val. nuo 2 iki 4 v. v. ir 7 iki 8 v. v. Trečiadienį ir šeštadienį pagal sutartį.

DR. P. Z. ZALATORIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0357, rez. PR 6-6466
Rezid. 3000 So. Arden Ave.
Val. 11 v. 1730 iki 8 v. p. ir 6-8 v.

DR. MARIJA LINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEMlock 6-3545
(OFISO IR REZ.)
VALANDOS PAGAL SUSITARIMĄ

DR. A. MACIŪNAS

CHIRURGAS
2858 West 63rd St.
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 p. p. antradienį ir penktadienį 5-8 v. v.
Ofiso HE 4-1818, Rezid. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
spec. vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Seštadienį 9 v. r. — iki 2 p. p. Trečiadienis uždaryta.

DR. JONAS V. MILLERIS

NERVŲ IR SMEGŲNŲ LIGOS
5450 So. Kedzie Ave.
PAGAL SUSITARIMĄ
Tel. HE 4-1562
Skambinti 2 iki 9 val. popiet kasdien, išskyrus trečiadienį.

DR. JULIJA MONSTAVIČIUS

GYDYTOJA-CHIRURGE
Vidaus ligos
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: PULman 5-4748
Namu: BEverly 8-3944
Priėm. val.: kasdien 6-9 v. v., šešt. 1-4 v. p. p., trečiadienį — uždaryta

DR. ALBINA PRUNSKIS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
3250 South Halsted Street
Val. kasdien: 3-7 p. p.; Seštadienį 2-4 val. Treči. uždaryta.

DR. AL. RAKČUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4342 Archer Avenue
(Kampus Kedzie ir Archer)
Val. kasdien nuo 2 iki 9 val. vak. Treči. ir šeštadienį tik susitarimą

DR. ZIGMAS RUDAITIS

Spec. ORTHOPEDINES LIGOS
Priešais sv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: Pirm., antr., ketv., penktad. nuo 9 iki 11 ryto ir nuo 6 val. v. Seštadienį 10-12 val. Trečiadienis ir kitu laikų susitarimą telefonu.
Telef. REpublic 7-2290

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.

Tikrina akis ir pritaiko akinius
keičia stilius ir rėmus
4455 S. California Ave. YA 7-7389
Val. 10 ryto iki 8 vak. (trečiadienį uždaryta. Seštadienį 10 v. r. iki 7 p. p.)

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Naujas adresas: 4255 W. 63rd St.
Ofiso tel. RELiance 5-4444
REZ. tel. GROvehill 6-0617
Valand. 1-2 p. m. ir 6-8 p. m. Penkt. 4 iki 8 p. m.
Trečiadienį ir šeštadienį pagal sutartį

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Bendra praktika ir specialios chirurgijos)
(Kampus 47th ir S. Hermitage)
Val.: nuo 2 iki 4 val. ir 8 iki 9 v. v. Seštadienį nuo 2 iki 6 val. Iškry. sek.

DR. FL. TALLAT-KELPSA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
5002 West 10th Street, Cicero, Ill.
Val.: kasdien 10-8 p. m., Seštadienį 1-4 p. p. Kitu laikų ir trečiadienį susitarimą.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Bendra praktika ir moterų ligos)
Ofiso ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 6-1233 ar TR 3-5677
Ofiso val.: Pirm 7-9 v. v., Antradienį, Treči. ir Penkt. 6-9 val. vak. Seštadienį 2-4 val. popiet ir sulig susitarimu.

DR. V. P. TOMASONIS

CHIRURGAS
2145 West 71st Street
(71st ir So. Campbell Ave.)
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8. Treči. ir šešt. uždaryta.

DR. A. VALIS-LABOKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 60th Street
Specialybė: AKUSERIJA ir MOTERŲ LIGOS
Valandos: nuo 1-4 ir 6-8 val. vak. Seštadienis nuo 1-4 val. popiet. Trečiadienis uždaryta

DR. ONA VASKEVIČIUS

(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 South Kedzie Ave.
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8 Seštadienį nuo 2 iki 4. Treči. ir sekmt. tik skubiais atvejais ir susitarimą.

DR. F. C. WINSKUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 W. Marquette Road
Val. nuo 2 iki 4 v. v. ir 7 iki 8 v. v. Trečiadienį ir šeštadienį pagal sutartį.

DR. P. Z. ZALATORIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0357, rez. PR 6-6466
Rezid. 3000 So. Arden Ave.
Val. 11 v. 1730 iki 8 v. p. ir 6-8 v.

TAUPLYKITE LIETUVIŲ SOSTINĖS CENTRE CHICAGO SAVINGS B-VĖJE

VIDUDIENIO VARPAI

CESLOVAS GRINCEVICIUS, Cicero, III.

Sekmadienis. Saulė dar nebuvo patekėjusi, kai paukštė ėmė čiuibėti kieme ir nedavė Mykolienė miegoti. Mykolienė atsikėlė, atidarė langą ir ilgai rymojo, traukė gaivų, rasotą žolynų kvapą. Nebuvo kur skubėti, tai galvą iškišius dairės po darželį, klausėsi ir skendo atminimuose.

Jazminių žydėjimas. Pagaliau tas trumpas metų laikas, kurio ji labiausiai ir laukė. Ar gali būti kas gražesnio, kaip tankūs, baltai žiedais krūmai, tartum per Kalėdas apsnigtos egles? O dar labiau, ką ji tik jautė, o apsaityti negalėjo. Tai jazminių kvapas. Svaigina, į dangų, į šviesias karalijas ją neša, traukia. Ir ji nežino, kodėl taip yra. Ne tik šiandien, ne, tai buvo visą gyvenimą, nuo pat jaunų dienų. Ji visad mėgo, bet kartu ir bijojo vėlyvojo pavasario, kad ją graužtų kažkoks neišsakomas gaudimas, kuris vertė kažkur eit, dainuoti, šokinėti, ka nors toki, kuris supranta, sutikti, išsipašakoti, pasiguosti.

Atsimena, kad jauna būdama girdėjo — tai tik jaunystės žymė. Kai subręs, surintės, ištekės, praeis toji kvailybė ir bus gerai. Bet ne. Štai ji paseno, o jaučiasi kaip maža mergaitė.

Mykolas, anžiną atilsį, buvo geras, jau geresnio negalėjo būti žmogaus ir vyro. Pasirodė, jog irgi toks pat buvo. Ir susėdavo anais laikais, jau vaikų tėvai ir net seneliai abu ant namų slenkščio, ir ilgai vakarais klausydavosi, kaip papūpėjus lakstingalos, o čia aplink darželį ir visu patvorini nuo gatvės jazminių krūmai žydi. Ir Dievulėliau, kaip kvepia! Ir taip kasmet jiems kartojosi, kasmet laukdavo pavasario. Tegul jam ten ir augstai amžinai žydi jazminai.

Mykolienė apžiūrėdama savo darželį. Kaip miškas, net gatvės nematyti, visokie krūmeliai, vijokliai, alyvmedžiai, lazdynėliai, agrastai. Palangė jau sena, rožukės, malvos, nuo žemės atsiplėšę ir pirusius kabinasi žirnėliai, pažėmę traukiasi žemčiūgai.

— Per šventą Joną bus pats žydėjimas bijūnų, o Petrinėm gal jau ir lėlijos prasiskleis. O čia kokia geltona, didelis peteliškė!

Kiekvieną dieną kasdien pakvepina, paglosto, pakalbina. Atmintinai žino, užsimerkus galėtų pasakyti, kiek stiebelių iš šaknų išdygę, kiek kiekvienam bus žiedų, į kurią pusę pasvirę. Čia jos pasaulis, kurio dar niekas neatėmė, gal ir neatims, nors Dievas žino, kas gali šiais laikais kiekvieną dieną atsitikti.

Vis kur buvus nebuvus grįžta prie jazminių. Jos širdį kuteina jaunystės laikų nepasikartojam atminimai. Jiedu su Mykolu taip džiaugėsi įsigiję šį žemės sklypą miestelio pakraštyje, visai taip, kaip ir norėjo: prie upės. Paskui jis pats tasė sienojus, kaimynų padedamas pastatė šią trobą. Nei ponai savo palociuose, tur būt, nebus tokie laimingi, kaip jiedu buvo savo mažutėje, saulėtojo pastogės, kurioje visą gyvenimą galėjo klausytis upės šniokštimo.

Paskui jiedu užsodino keletą stiebelių jazminių. Dabar iš jų miškas pasidarė.

Vieną rytą, amžiną atilsį, Mykolas lėjęs į trobą atnešė jai pirmą žiedą.

— Tai va, mūsų jazminai jau žydi. Mūsų. Ar matai?

Tada buvo antroji Sekminių diena.

— Sekminės, taigi šiandien Sekminės.

Kažkodėl visa, ką ji atsimena gražiausio ar liūdniausio, turi kažką bendro su Sekminėmis. Saulė jau virš jazminių tiesiai į langus švietė. Jokio vėjelio, joks lapelis nesujudėjo. Tik ten aukštai padangėj kaboję maži debesėliai, lyg balti pūkeliai ar vilnų kuodeliai, lyg cherubinų galvutės su sparneliais, kaip nupiešta jų bažnyčios skliautuose.

Nebuvo kur šiandien eiti, tai Mykolienė ir sėdėjo daržely ant suolo. Niekas vieškeliais nevažiuo, ir iš miestelio nėjo jokio vežimo bidesys. Netaip būdavo ankstesniaisiais sekmadieniais, o jau Sekminėm. Tai ką ir bekalbėti. Atrodė, lyg visą miestelį išmirus. Net ir šunys loti nenorėjo. nei vaikai upę nesitakė. Tik vienosios anapus upės dar žarsiai džiūgėsi rytu. arho kokia birta zudama anankvdavo iasminne

Jos atminime dar nebuvo tokio Sekminių ryto, kad iki šiol nebūtų skambėję varpai ir kalbėję apie didelę šventę arba be-tėkės, praeis toji kvailybė ir bus gerai. Bet ne. Štai ji paseno, o jaučiasi kaip maža mergaitė.

Negalėjo ji šiandien nė mels-tis. Ji tik sėdėjo prieš saulę ir mąstė, mąstė. Jos protas negalėjo suprasti, kodėl gerasis Dievulis geriems, taikiems žmonėms leidžia tiek daug kentėti. Bet ir vėl tarpais rasdavo atsakymą. atsimindama, jog tas pats Dievulis žemėj vaikščiodamas ne tiek iškentėjo.

Labiausiai jai neiseina iš galvos pereinę metų Sekminės. Tokio atsitikimo prieš tai nė nesapnavo. Nei kai miestelis anais senais metais sudegė, atrodo, nebuvo taip gaudu, kaip pernai.

Jau ruošės žydėti jazminai, pumpurai netilpo žaliuos apdaruos. Parapičiai slapčia bažnyčiai kaisyti buvo ir berželių prinešę, kai porą dienų prieš Sekmines iš ryto visus aplėkė žinia: šianakt paėmė mūsų klebonėlį. Kaimynai girdėjo, kai vidurnaktį ėmė pas jį belsti į langą, prikėlė, liepė per penkio-liką minučių susiruošti. Tik la-gaminėlių, kurį visada parengta ir laikė prie lovos, pasiėmė. O kai norėjo įeiti į savo bažnytelę, kurioj tarnavo dvidešimt ket-letą metų, ir ten prieš altorių atsisveikinti, neleido. Ir išvežė. Matė žmonės, kaip jis verkė, stumiamas į aukštą vežimą. Ge-ras šeimininkas gyvulio, par-duoto skerdyklai, taip nestumdo, kaip jį ten stumdė.

Bažnyčia Sekminėmis tačiau buvo papuošta, berželiai kve-pėjo ir iš kaimų suneštos gėlės raudonavo altoriuose, tik parapičiai nežinojo, kaip tą naują nelaimę pakelti, ir darbų negalėjo dirbti.

O Sekminių rytas išaušo lyg niekur nieko. Saulė negalėjo savo malonės, paukščiai lenkty-dobiliukuose. Žmonės tačiau ne-gando apimti neišgalvojio kas daryti ir visvien, tyliai šneku-čiuodamies ir dūsaudami. senu papratimu traukė į miestelį. O gal kas netaip, kaip sakė, atsi-

Antonina Vaivodė, latvių solis-tė, geg. 20 d. 7 val. 30 min. dai-nuos latvių koncerte Chicagoje. latvių bendr. namuose, 4146 N. Elston.

tiko? Gal klebonėlį išleido, gal jo senatvės ir geros širdies pa-sigailėjo, gal koks kitas kuni-gas atsirado, tai kaip gi tokią šventę neisi į bažnyčią.

Bet bažnyčioj buvo tylu. Nie-kas nestovėjo eilėse prie kla-usyklos. Gerokai pavėlavę ir ne-tvirtu balsu giedoriai pradėjo giedoti rožančių ir kitas rytines giesmes. Neilgai trukus į giedo-jimą įsitraukė veik visą bažny-čią, ko paprastai niekad nebū-davo.

Priešpieit buvo pilna bažnytė-lė. Žmonių buvo nei kiek nema-žiau nei visados, net daugiau, nes ir tie, kurie paprastai sto-viniudavo šventoriuje, šian-dien, lyg stumiami kienu, suėjo vidun. Nesikalbėjo po klevais kūmos apie savo mažus šeimos rūpesčius, kai visus palietė tik-roji bėda ir nelaimė. Savo skaus-mus nešė pakloti pačiam Vieš-paui prieš Jo kenčiantį Pa-veikslą.

Nuolatiniai giedoriai giesmes vedė, o visa bažnyčia pilnu bal-su pritarė. Vieną punktą vyrai, kitą moterys. Iš visos, gilios, sužeistos širdies. Panašiai gal būdavo toje bažnyčioj tik Ve-lykų naktį "Verkit aniolai" gie-dami.

Buvo aišku, kad nei klebo-nas, nei kuris svetimas kunigas nepasirodys, tačiau kažkodėl, gal pasimiręs ir senu papra-timu, varpininkas su sūnumi iš-ėjo iš bažnyčios, perėjo per šven-torių, atsirakino varpinės du-ris (ji dabar visad būdavo ra-kinama) ir ėmė varpais skam-binti! Abiem varpais. Bažny-čioj esantiems per nugarą pe-rėjo šurpas, lyg skruzdžių kas būtų užpylęs. Varpai skambė-jo taip, kaip nuo neatmenamų laikų, ilgai, ilgai, gal net ilgiau nei visada. Varpai, kurie nepa-vargdavo nei sausų ar liūčių, perkūnių ar pūgų dienomis.

Nustoję bažnyčioj giedoti, pasidarė tylu, net kosėjimų ne-buvo girdėti. Snalsumas ir visų akys nukrypo į Vaitiekų, zak-ristijoną, kai jis nesukubėdamas išėjo iš zakristijos, paėmė ant ilgos lazdos pritaistytą dagtį ir ėmė didžiam altoriuje žva-kes degioti. Parapičių akys matė, kad jo rankos drebėjo, kad jis nenulaukė dagties ir kad jam ilgai truko uždegti didžia-sias žvakes. Paskui jis taip pat drebantiom rankom nudenpė raudoną altoriaus užtiesalą. O kai baigęs senu papratimu pri-klaupė ant vieno kelio, tas jam

sunkiai sekėsi, net arčiau buvę girdėjo stuktėlėjimą į grindis.

Žmonės dabar laukė nekant-raudami išeinant kungo ir su-mos pradžios. Laukti jiems te-ko kiek ilgiau. Tuo tarpu de-gė visos dvylika žvakių, kvepė-jo vakšas, ir jazminai ir ber-žai. Didžiam altoriuje ramiai tebestovėjo šalia kryžiaus apaš-talai, vis teberaudėjo šv. Mag-dalena, apdulkėję angelai tebe-puotė ilgom aukšnim triūbon. Už lango čirškė žvirbliai. Bet kunigas, kuris turėjo išeiti iš zakristijos, vis dėsė. Juk vel-tui nei žvakės nedeginamos, nei varpais neskambinama. Bet kas jis toks ir kaip galėjo ieti į zakristiją nevastebėtą? Nei būtu klebonėlis ateidamas. Duok, Dieve. Tai ji dabar visi-mvėltu. Bet kodėl jis neišėina? Kas tai?

Iš zakristijos išėjo du patar-nautojai berniukai. Vienas jų, kaip visada, nešė mišiolą, kitas tris kartus suskambino. Vadi-nas, prieš sumą pašlakstymo ne-bus, nes tada skambinama vieną kartą. Paskui berniukus išėjo Vaitiekus, ne kunigas. Vėl iš naujų visiems šurpuliai perėjo, kai tas jų zakristijonas artėjo prie altoriaus nesinas arnotą.

Arnotas buvo Sekminių spal-vius, raudonas kaip kraujas. Jį nešė pagarbiai, ant abiejų ran-kų persisvėręs, lyg kunigas monstranciją prieš sumą.

Berniukas padėjo aukštai ant pulpito mišiolą, o zakristijonas per patį vidurį altoriaus patiesė arnotą, taip, kad jo nugarą kuo ne visa buvo atgręžta į bažnyčią. Raudono šilko su di-deliu, auksu siuvinėtu kryžiu-mi iškilmingasis drabužis, tiek kartų puošęs klebono pečius, dabar nejudėdamas kabėjo, traukė visų akis ir kėlė nuosta-bą.

Bažnyčioj vis dar buvo mir-tina tyla, kol berniukai su Vai-tiekum suklaupė ant laiptelių, bet per vidurį, ten kur stovė-davo klebonas, palikę tuščią vietą, pradėjo kalbėti minist-rantūrą.

Tada bažnyčioj buvo ūmai suprato, kas čia darosi. Lyg ūkininko rankos pakirs-ti rugiai piūtės metu, vienu me-tu puolė ant žemės. Puolė, nes pasakyti, kad suklaupė, jau bū-tų permaža. Ir ne tik ant kelių, bet ir rankom, ir veidu siekė žemės. Visi puolė, net ir tie, kurie paprastai tik Pakylėjimo metu vienu keliu paliesdavo grindis.

— Jėzau, Jėzau, pasigailėk mūsų, — ne giesmės, bet šauks-mo balsai pasigirdo pirmiausiai vyrų pusėj.

Paskui Mykolienė neatsime-na, kaip ten viskas iš eilės bu-turi. Ji tik žino, jog visa bažny-čia balsu verkė, raudėjo. Ver-kė ne tik moterys, vaikai, bet ir vyrai, kurie šiaip niekad ar tik vaikai būdami yra verkę. Ir visi spaudėsi į žemę, norėjo lyg giliau į ją įlįsti, joį išsi-gelbėjimo ieškoti. Tą valandą vienas kito nematė, nejautė. Būtų galėjusios lubos sukrusti, nebūtų niekas pajudėjęs, galė-jo kas šaudyti, kapoti — nebū-tų niekas jautęs.

Kai pritrūko ašarų ir pakėlė nuo žemės galvą, Mykolienė at-simena, jog vienam bažnyčios pakrašty giedojų, kelis sykius iš eilės vis tą pačią "Todėl ne-sibijome, kad ir žemė drebėtų, ir kalnai virstų į jūrų gilu-mas... Mūsų globėjas Jokūbo Dievas..."

Mišiolas buvo perkeltas į ki-tą altoriaus pusę, berniukai te-beklūpojo, o arnotas su auksi-nių kryžiumi, kaip raudonas, ne juodas, calūnas kabėjo ir kal-bėjo apie visas praėjusias Sek-mines, kurios šią valandą My-

kolienei atrodė buvusios nepa-prasto gražumo ir pamos tai-mės, kokia tik gali būti mote-riskei šioj žemėj.

Bažnyčioj visi įsisiūvavo, ir giedojimas nebuvo galo. Jau buvo algai, ir zakristiją išnešas musias ir ta pacia paguoa rau-donas, kalbas apie kanciją ir ug-nį, kunigo draužis, buvo ir žvakės užgesintos, o žmonės ne-siskirstė. Buvo jau gerokas po-pietis, kai pagaliau atsiminė ir namus. Šventorių ir dabar ne-stoviniavo, naujovių pažista-miesiems nepasakojo. Ėjo, kiti-tui nei žvakės nedeginamos, mo sustiprinti, nors ir neišva-duoti nuo nežinios, kuo čia tas ar kitas baigsis ir kiek kitokių vargelių dar reikės pakelti. Traukė namo tyliai, susikaupe, tik būtiną žodį bendrakelei-viams nunesdami, su jausmu, lyg patys pirmą kartą gyven-i-me būtų mišias atlaikę, o dabar tą brangią dovaną nešą į na-mus.

Kitas sekmadienis buvo pa-prastas, bet žmonių bažnyčio-n suėjo dar daugiau, net netilpo. Ne visi atėjo iš dievobaimingu-mo, ne. Kai kas tik todėl, kad girdėjo, jog čia būta ko tai ne-paprasto.

Ir tą kartą tas pats bažny-čios tarnas išnešė ant rankų ir pakabino per altorių arnotą, tik ne raudoną, o kaip tas sek-madienis reikalavo — baltą, donom raidėm užrašyta, jog jagimį, arba laimingasis tėvas

ant rankų supdamas pirmajai Komunijs. aprengtą dukterį. Iš eilės buvo Dievo Kūno šventė su gražiausiom metų procesijom. Nors tai dabar bu-vo paprasta daroo diena, ta-čiau žmonių bažnyčioj netrūko. Tik tą kartą baltą bažnytini drabužių nešė ne Vaitiekus. Jis po ano antro sekmadienio iš-keliavo klebonėlio keliais. Sako, vienas tų, kuris naktį su kitais turėjo jį paimti, iš vakaro slap-tai jį buvo įspėjęs, bet Vaitie-kus atšovęs:

— Ir kur gi aš senas pasi-slėpsiu? O pagaliau kuo aš ge-resnis už mano kleboną?

Ir trečią sekmadienį kaboję baltas arnotas. Geriau sakant nekaboję, bet skendo taro rau-donu bijūnų ir viso mško ža-lumynų. Lyg dar kažka sun-kesnio nuiausdami kiekvienas ta kartą atnešė tai, ka rado gražesnio savo daržely ar na-laukai, tair kad šalia altorius buvo vežimai žiedų.

Nuo ketvirtojo sekmadienio turėjo būti nuolatinė vasaros spalva, žalia. Šimtai garbingų ūkininkų ir miestelio trobelin-nų norėjo to džiaugsmo — ant savo rankų pajusti žalio bažny-čios drabužio prisilietimą.

Žalio drabužio jau niekas pa-žarbiai neišnešė. Tą rvtą parapie-čiai rado bažnyčios duris ir ėji-tik ne raudoną, o kaip tas sek-madienis reikalavo — baltą, donom raidėm užrašyta, jog valdzia, norėdama žmonėms ge-

ro, turėjo tai padaryti, nes baž-nycia gau kiekvienu metu pra-aeiti grūti.

Žmonės, neturėdami kur su-procesijom. Nors tai dabar bu-vo paprasta daroo diena, ta-čiau žmonių bažnyčioj netrūko. Tik tą kartą baltą bažnytini drabužių nešė ne Vaitiekus. Jis po ano antro sekmadienio iš-keliavo klebonėlio keliais. Sako, vienas tų, kuris naktį su kitais turėjo jį paimti, iš vakaro slap-tai jį buvo įspėjęs, bet Vaitie-kus atšovęs:

Ne viską dar buvo praradę parapičiai: varpai skambėjo senu papratimu. Varpinė buvo nauja, tai niekas neišdrįso tvir-tinti, jog gali sugriūti, o ir įėjį-mas buvo iš aikštės, šioj pusėj šventoriaus mūro. Prieš saulės iškilimą iš anapus miško ir po-šios išlydėjimo skambindavo ma-žiuoju "dan. dan. dan". O vidu-dienį didžiuoju "don don don". O sekmadienį kad turėtų bā-ti laikas eimai ahiem entarti-nai: "don dan don dan".

Varpai dar liko vieninteliai, kas buvo neišplėsta. Jie buvo gerųjų parapičių rankom už-dirbti, įtaisyti, palaiminti. Var-pai tik ir priminė nesenus, bet tikrai gražius laikus. Tik jie pa-rapičiams ir kalbėdavo apie šventes ir išlydėdavo į kitą, šviesesnę pasaulį.

Prieš porą savaitių, sodams žydint, vieną vidudienį Mykolie-nė ilgai laukė varpo. Neskam-bina ir tiek. Žiūrėjo į saulę, tik-rino kiemo vartų šešėlį. Seniai turėjo būti po vidudienio, o vis-vien tvlu. Negeras nuiautimas palietė jos širdį, ir ji išėjo į

(Nukelta į 4 psl.)

Lietuvių Prekybos Namai

FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Parke 6211-19 S. Western Ave., PR 8-5875

*****

Naujoji įmonė randasi tarp Chicago Savings & Loan. Taupymo b-vės ir Sears Roebuck, tame pat bloke ir toje pat gat. pusėje kaip Sears, East-rytų gat. pusėje.

PERSPĖJAME: Nebūkite suklaidinti — mūsų įmonė randasi rytų-East gatvės pusėje, nes vakarų gatvės pusėje baldų krautuvės ėmė vartoti Furniture Center vardą. Ant mūsų krautuvės durų 6211-19 S. Western Avenue be Furniture Center, Inc., dar užrašyta — J. LIEPONIS.

Nuoširdžiai dėkojame Chicago ir tolimų apylinkių lietuviams už nuoširdų ir gausų mūsų rėmimą per 10 metų. Dabar Jūs galite pasidžiaugti, kad neveltui lietuvų prekybos namus remiate. Naujoji krautuvė užima 5 lotus ir yra moderniausia Chicago South-west dalyje.

Prekės naujausios ir geriausios fabrikų už žemiausias kainas — įsitikinkite apsilankę.

PUIKIAUSIAS PASIRINKIMAS: Sofų - Fotelių - Sectionals - Miegamųjų - Valgomojo Kambario Baldų - Kilimai siena nuo sienos ir įvairių dydžių - Šaldytuvų - Frigidaire ar General Electric - Televizijos aparatų - Vokišku stereo, Telefunken, Saba, Blaupunkt, Virtuvėms Setų, Pečių.

VISKAS NAMŲ ĮRENGIMUI

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ — VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ

Furniture Center, Inc.

MARQUETTE PARKE

6211-6219 So. Western Ave.

PRospect 8-5875

BRIDGEPORTE — ved. Ed. Rudaitis

3207 So. Halsted Street

VIctory 2-4226

Popietė su dail. A. Dargiu

Bevertydamas vietos amerikiečių dienraštį, pastebėjau dailininko A. Dargio nuotrauką. Po ja ilgokas straipsnis apie rajoninę meno parodą pirmajame Rochesterio, N. Y., galerijoje. Ir... A. Dargis "painter from Lithuania" laimėjo pirmą vietą. Jury Komisija pakvietė mūsų menininką surengti toj pačioj galerijoj jo individualinę parodą ir t. t.

Nors ir graži sekmadienio popietė — norisi būti gamtoj, bet meno galerija apyplinė. Žiūrovai iš Rochesterio, Syracuse, Buffalo, Genevos, net iš New Yorko. Dauguma, atrodo, meno žinovai ir mėgėjai. Kai kurie rašo savo knygutėse pastabas. Prie dailininko A. Dargio kūrinių du jauni vyrai ilgai studiuoja paveikslą. Jie kalba, kad tai žinomas dailininkas iš Lietuvos. "Girdėjai, apie mažą kraštą Pabaltijy? Davė tokias įžymybes kaip Shahn, Soutine, Lipschitz". Tai visa maloniai kutena širdį. Ir patys paveikslai taip artimi.

Nuvykdamas pasveikinti malonų bičiulį. Kuklus butas, perkrautas paveikslais: ant sienų, grindų, net ant kėdžių. Kitame kambaryje pakuojami New Yorko parodai.

Suapžindina su svečiais iš

Rochesterio, New Yorko, kurie, išsirinę keturis paveikslus, atsisveikina.

Atvyksta dailininką pasveikinti muzikas Z. Nomeika. Du menininkai nuosirdžiai apsikabiną.

— Kada gi randi laiko savo kūrybai? — paklausiu miela dailininką.

— Laisvalaikiais. Daug laiko sugaišinu medžiagai supirkti. Po darbo fabrike, valandą pailsiu. Po to — imuosi savo kūrybos darbu.

— Kokiom parodom dabar rengiatės?

— Siunčiu dvidešimt paveikslų į New Yorko parodą. Rengiuosi savo rudeninei meno parodai Rochesterjė.

Ilgai galvojau apie tai, kaip žmogus suranda energijos atlikti tiek daug, pats vienas, be jokios pagalbos iš šono ir dažnai savo artimųjų nesuprastas? Atsakymą davė pats dailininkas Alfonsas Dargis:

— Dirbu ta, kas man patinka. Kuriu tai, kas man kas tai iš vidaus sako, kad tik taip, ir ne kitai reikiai kurti. Kuriu, nes pats sau. Niekam nesiliū ir nesiūlysiu ramėti mano kūrybos. Bet pamėstančių atsiranda vis daugiau. Tai yra man atpildas.

B. U.

ty, iš kišenės ištraukė mažytį varpelį ir ėmė skambinti.

Mykolienę sukrečia drebulyk kiekvieną kartą pagalvojus, jog ir ją taip palaidos. Be varpų! Tai baisiau negali būti. Jai atrodo, jog tada jos siela neraskelio į Augštybes, jos nebus kas apie ją praneš tenai šventajam Petriui, jog jai amžinieji vartai niekad nebus atkelti, jog tai kažkoks išniekinimas žmogaus pačioj paskutinėj jo kelionėj žemėj, kurią jis taip mylėjo. Ji nei apsaityti, nei pati suprasti to nemokėjo, ką jaučė.

Ji dabar kažin ką duotų, kad vėl būtų kaip buvę, kad tik galėtų klausytis varpų skambėjimo. Juk tiek nedaug ji nori. O jei ir vėl atidarytų bažnytelę, jei vėl būtų mišios, ji ten kasdien eitų, būtų laimingiausia savo gyvenime. Ji dabar dažnai mąsto, kad tik nustojus ko, tik tada pajuntama vertė to, ko nustoja. Kaip ji to nežinojusi visą gyvenimą, praleidusi arti bažnytelės, o tik retai dažniau nei sekmadieniais ją lankydama! Gal už tai Dievulis ir ją, ir kitus ir nubaudė. Bet dabar, nors prieš mirtį, skaudžiai pamokyta, ji būtų tokia gera.

Taip mąstė Mykolienė, sėdėdama saulės atokaitoj tarp savo gėlių ir krūmų, traukdama jazminų kvapą, klausydamasi nesiliaujančio vieversio anapus upės, sekdama peteliškių plasniojimą. Tylus buvo Sekminių priepietis, mirtinai tylus, nepakeliamas.

Iš saulės pakilimo danguje ir šėšėlių buvo aišku, jog artėja dienos vidurį, laiką, kada paprastai pavėlavęs ir nusidirbęs klanskykloje klebonėlis išeidavo sumos laikyti. Artėjo tas buvęs palaimintas, laimingiausias visų buvusių sekmadienių laikas.

Mykolienė manė, jog užsėdusi ir tik sapnuoja, kai staugi išgirdo didžiojo varpo dūžį. Taip, tikrai, tai didysis varpas! Tai jo pradinis dūžis, kol jis įsisiūbuoja ir svyrudamas ant savo ašies ima su pert. aukė mauti po dūsyk iš eilės. Tada, jei nori, mažasis turi įsiterpti ir jam pritarti.

— Viešpatie, susimylėk, juk tai mūsų varpai! Varpai skamba. Skamba. Ar gali būti, kad aš sapnuočiau arba būčiau jau mirusi? O gal tik man ausyse skamba? Ne, ne, tai mūsų brangiausi varpai. Ir kaip šventadieniškai aidai!

Ji nepajuto, kaip pašoko nuo suolo, tartum jauna mergaitė, išbėgo į kiemą, iš kur pro vyšnių viršūnes buvo matyti bažnyčios bokštas, o pro vieną tarpą ir varpinę. Ji norėjo šią valandą ir matyti aną medinį pastatą, iš kurio sklido tokie stebuklingi garsai.

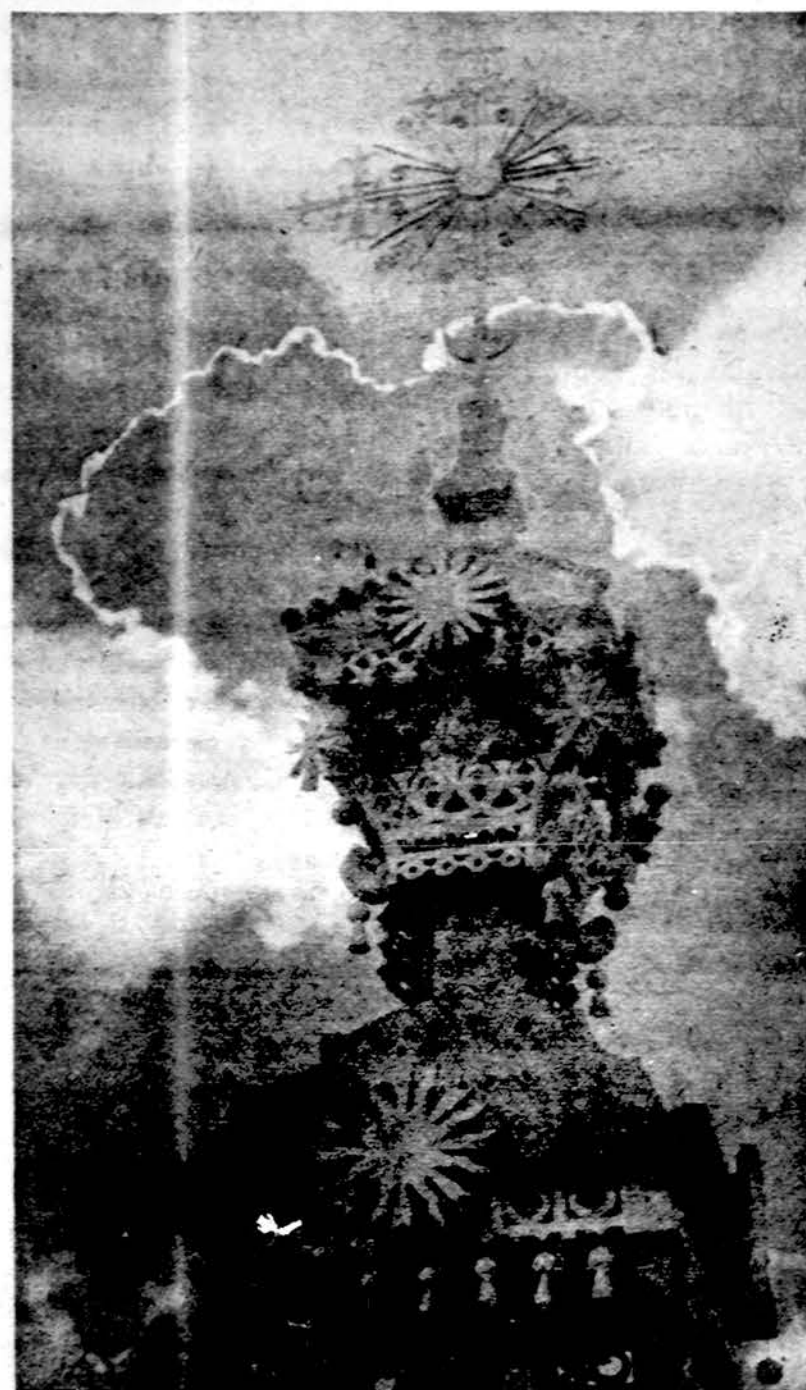
O varpai, abudu varpai vis skambėjo, ir džiaugsmui nebuvo galo.

Paskui išėjo į gatvę. Gatvė pasirodė ir jos artimiausioji kaimynė Domininkienė. Vadinasi, jokios abejonės, kad varpai tikrai skamba.

— Girdi? — anoji iš tolo šaukė.

— Susimylėjo Viešpats per Sekmines.

Varpai vis skambėjo aiškiai

Ornamentas turtingo Lietuvos relig. meno pavyzdys (kliše "Aetetics").

ir garsiai. Kažkaip net linksmiau ir tankiau nei visada. Taip, kaip vyskupą sutinkant, kada du vyrai traukdavo virves su didžiausiu įnirsimu. Ne taip kaip numirėlį laidojant.

Mykolienė klausė ir klausė, stengėsi išgirsti kiekvieną garsą, atsiminti, giliai į širdį padėti ir ten paslėpti. Kas žino, gal čia paskutinį kartą skamba, gal kokia nauja nelaimė užgrius po tos trumpos atgimimo senų dienų laimingos valandėlės.

Varpai leido jų atsiklausti pakankamai. Paskui užbaigė taip, kaip dažniausiai baigdavo — ne sykiu abu, bet, mažajam nutilus, didysis dar kelis sykius iš įsisiūbuojimo sudavė. Lyg ir iškilmingiau.

Mykolienė dar vis jautė, kaip jos kūnu bėgiojo šiurpuliai. Ji ilgai stovėjo prie vartelių. Jau spėjo pargrįžti kaimynų vaikais ir papasakoti, kad nei pačioj varpinėj, nei prie jos jie nieko nematė, kad varpinės durys po senovėj užkaltos. Neaišku būvė ir valdžios žmonėms, kurie irgi dairėsi aplinkui ir stebėjosi. Ne, čia viskas neaišku.

Gal nei tie, nei kiti varpai daugiau ir neskambins, gal tų dangiškųjų garsų žemėj Mykolienė daugiau negirdės, bet ji šią valandą buvo tokia laiminga, jos laimė tokia didelė, kad jautė, jog jos prisikrovė net per daug, kad jos užteks visoms

likusioms jos gyvenimo dienoms. Ji buvo laiminga.

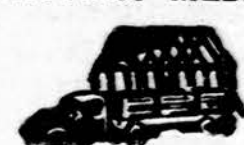
Palaimintas Sekminių vidudienis ir to vidudienio varpai.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Virginia 7-7258-59

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMIU MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITVINAS, Prez.
3039 So. Halsted St.
Tel. Victory 2-1272

Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai. Raštinė atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

TV, RADIJAI, STEREOFONINIAI HI-FI, VOKISKI APARATAI, TAISYMAS IR PARDAVIMAS
FRANK'S TELEVISION AND RADIO, INC.
3240 South Halsted Street Tel. CA 5-7252

CRANE

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 1/4%

NEŠA INVESTAVIMO SĄSKAITOS

Mokami nuo vasario 1 d., 1960

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 1 d.

VALANDOS: PIRMAD. IR KETV. 9 v. r. iki 8 d. d. ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 p. d. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta.

KULTŪRINĖ KRONIKA

• **Bronė Jameikienė** sukūrė vitražą "Lotoso Madona". Ji labai prielankus latvių rašytoju išstatytas specialioje "Madonų temomis kūrinių" parodoje Honolulu mieste, Havajuose. Lietuvės dailininkės kūrinių reprodukcija įsidėjo ir vietinis laikraštis "Star Bulletin". Minėtą Madonų parodą surengė Honolulu katalikės moterys. Parodoje taipgi buvo Madonų skyrius vaikams, pašto ženklai su Madonomis. Paroda kūrybos Madonų temomis buvo surošta ryšium su gegužės mėnesį pabliutusi Marijos garbinimu.

• **Lietuviai studijuoja Australijoje.** Eilė lietuvių, Australijoje baigusiu gimnazijas, pradėjo gilinti studijas universitetuose: Algis Klimas studijuoja architektūrą. Jo brolis Vytautas įstojo į teisių fakultetą. Ieva Didžiulytė gavo federalinę stipendiją ir lanko humanitarinį fakultetą, studijuodama kalbas. Raimonda Malakūnaitė pasirinko kūno kultūros mokslą. Jos brolis Henrikas lanko gamtamokslio paskaitas ir ruošiasi būti mokytoju gimnazijoje. Kristina Stankūnėvičiūtė pasirinko humanitarinius mokslus. Virginija Sikorskytė Melbourn Karališkame Technologijos institute mokosi komercinio meno. Kiek anksčiau Jurgis Mikalajūnas pasiekė medicinos ir chirurgijos bakaluro laipsnį Melbourn universitete, o Arvydas Krausas baigė Melbourn Karališkojo Technologijos instituto komunikacijos inžinieriaus kursą ir gavo diplomą.

• **Komp. Juozas Bertulis** šią savaitę buvo išskridęs į Los Angeles, pasiryžęs šandien, gegužės 20 d., jau vėl būti Chicagoje.

• **Dail. Romualdas Bukauskas** Montrealyje atidarė pirmąją savo tapybos parodą, kuri tęsis iki gegužės 27 d.

SOPHIE BARCUS RADIO SEIMOS PROGRAMOS

Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryto. Šeštadieniais ir sekmadieniais 8:30-9:30 val. ryto. Vakaruškos pirmd. 7 val. vak.
Anglų kalba: kasdien nuo antradienio iki penktadienio 7-7:30 val. vakaro.

VISOS PROGRAMOS IŠ WOPA 1490 kil. AM ir 102.7 mg. FM

Tel. HEmlock 4-2413
7159 So. Maplewood Ave. Chicago 29, Ill.

UNIVERSAL SHOE STORE

(Liet. batų krautuvė) YArds 7-0525

(Virš 40 metų Bridgeporte)

Naujausio stiliaus batai visai šeimai

3335 So. Halsted St., Chicago

Atdara: kasdien nuo 9 val. r. iki 6 v. vak. Pirmad. ir ketvirtad nuo 9 v. r. iki 9 val. vak.

dovanos
taupytojams

PADEJUS \$500.00 AR DAUGIAU GEGUŽES IR BIRŽELIO MĖN. DUODAME ŠIĄ DOVANĄ

KAS DU MĖNESIAI DUODAMOS VIS NAUJOS DOVANOS

5 1/4%

mokame už ilgalaikes taupmenas!

DARBO VALANDOS:
pirm. 9 iki 8 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p. p.

JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, ved. d. a.

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL./BI 2-1397, TO 3-8131

MOKAM AUKŠTUS DIVIDENDUS ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ!

INDELIŲ APDRAUSTI IKI \$10,000.00
Paskolos ant namų nuo vieno iki dvidešimties metų — lengvais mėnesiniais atmokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASS'N
4071 Archer Ave. CHARLES ZEKUS, Sect'y LA 3-8248

VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4:30; Ketvirtadieniais 9 iki 8 v. vak. Trečiadieniais uždaryta.

VIDUDienio VARPai

(Atkelta iš 3 psl.)

miestelį pasitikrinti. Taip, jau iš tolo pamatė prie varpinės darbuojantis vyrus. Keli nepažįstamieji storom lentom kalė varpinės duris. Dirbo rimtai, rūpestingai, lyg ką reikalinga ar gera žmonėms darydami, lyg bažnyčią puošdami ar kaimynui vėjo nuplėštą stogą taisydami.

Dieglys ūmai suspaudė Mykolienės šoną, o kojų pavilkti negalėjo. Jautėsi tartum paskutinį šeimos narį palaidojus — taip jai nepakeliamai sunku buvo grįžti į namus. Jau ir paskutinis atimtas? Ne, didesnės neteisybės negalėjo būti.

Paskui ji per tas dienas veik niekur iš savo kiemo nėjo. Ir jos jokia kaimynė nelankė. Ji

tik valandų valandas praleidavo besikalbėdama su žiedais ir bitėmis, žiūrėdavo į praplaukiančius debesius, klausydavo upės šniokštimo.

Kai artėdavo vidudienis, mintimis grįždavo į pernykščius metus, kada lygiai taip pat turėjo šviesti saulė ir štai šią minutę didysis varpas mušė "don, don". Ji net manė, jog girdi labai tylų varpo garsą, girdi, kaip ir jis skundžiasi, kad negali tarnauti Dievuliui ir šiems parapičiams. Juk varpas ne šiaip sau koks vario gabalas — jis panašus į gyvą. Kam gi juos tada krikštų. Taigi, didysis varpas juk krikštytas Petro vardu!

Vakare vėl spėliodavo, kada gi metas skambėti mažajam, o po to devynis kartus didžiajam. Tie devyni didžiojo varpo garsai, sako, už kažkokį karalių, kritusį karo lauke ginant tikėjimą nuo pagonių. Gal ir taip, ji nežinanti.

Aną savaitę laidojo vieną jos gerą prietelį Kazimierą iš pamuškos. Dievobaimingas žmogus buvo, per procesijas baldant pietus suruošdavo, o dabar kaip koki pakaruoklį ar netikėlį reikėjo laidoti be kunigo, be bažnyčios ir be varpų! Kai jau leido į duobę karstą, viena moterėlė, lyg vaikai kad žais-

DAINA CO
Sav. inž. A. Semėnas
PARDAVIMAS - TAISYMAS
3321 S. Halsted St. - CL 4-5665
Atd. 9-6 pirm. ketv. 9-9 Sekm. užd.

PABANDYKITE KARTĄ IR JOS LIKSITE Mūsų KLIENTAIS!
PATRIA GIFT PARCEL CO.
3741 West 26th St. Chicago 23, Ill.
Tel. CR 7-2126

Mes kalbame ir rašome lietuviškai.
Esame skubiausia ir pigiausia įmonė. Siuntimas 100% garantuotas. Siunčiame Jums siuntinio gavėjo pakvietimą.
Sandėlyje, pas save, turime pigiausias kainomis: Didelį pasirinkimą anglų bei kitokių vilnonių medžiagų, šveicarų laikrodžių ir specialių batų Europoje dėvimų.
Maisto siuntiniai, akordeonai, stuvamosios mašinos ir t. t., pas mus dabar yra pigiausiai siunčiamos. Siunčiame ir visus Jūsų atneštus siuntinius.
Reikalaukite mūsų naujausių katalogų.
Darbo val.: Pirmad. ir ketv. nuo 9 iki 8 val. vak. Antrad., trečiad., penkt. ir šeštad. nuo 9 iki 5 val.

Jeigu **DAŽŲ** ar **VARNISIO** reikia skambinkit **HE 6-2011** dieną ar vakare. Turime didelį pasirinkimą spalvų ir rūšių. Dirbtuvės sav. chem. inžinierius Juozas Ruokis. Už tą pačią kainą pristatom Chicagoje į namus.

A. Barono "Vieniši medžiai"

JUOZAS GOBIS, Los Angeles, Calif.

Štai vėl naujas Aloyzo Barono romanas "Vieniši medžiai". Šis gana trumpas romanas yra įdomus tuo, kad jame vaizduojama autoriaus laisvos Lietuvos vizija po 25 metų bolševikinės priespaudos režimo. Tai bus 1970 metais. A. Barono "Vieniši medžiai" primena George Orwellio romaną "1984". Orwell savo 1984 metų vizijoje mato totalitarinio režimo įsigalėjimą ir minties saugumo policiją beturint "mintiskopą" — aparatą piliečių mintims skaityti, joms juostelėse užfiksuoti, besirūpinant, kad piliečiai ne vien diktatoriaus klausytų, bet kad jį ir mylėtų.

Romantiškoji intriga

Romantišką intrigą "Vienišuose medžiuose" sudaro Amerikoje pralobusio dvarininko sūnaus agronomo Vyto Bruknio grįžimas į savo tėvo dvarą Lietuvoje, jo griežtas pasiryžimas atsiimti visą, be jokios nuolaidos buvusiems kolchozininkams, savo tėvo turta, susitikimas su savo mylimąja Vyšnios Viršūnėle, ištėkėjusia už komunistų veikėjo Valnio, įsimylėjimas ir Viršūnėlės dukterį Lakštonę, romansavimas su ja ir užsimojimas ją vesti, sukurti šeimą su moterimi dvigubai jaunesne už save.

Brukno romanas su Lakštone primena Vladimiro Nabokovo "Lolita", — Nabokovo romano herojus Humbert įsimyli savo žmonos dukterį — tik ne 25, o 12 metų mergaitę. A. Baronas nėra pornografas, kaip V. Nabokovas, bet abu rašytojai ypatingai akcentuoja jaunystę. 50 metų Bruknys galvoja, kad "lavonas lavonui padėtų mirti", jei jis vestų savo jaunystės meilę Viršūnėlę, kurią jis demokratiškoje Lietuvoje randa per prievartą ištėkėjusią už komunistų veikėjo Valnio: jai jau bemaž 50 metų, ji jau pasenusi ir jam, Brukniui, nebeįdomi. Iš karto jo dėmesį patraukia Viršūnėlės dukra 25 metų Lakštonė. Gal būtų, Bruknys nėra ištikimas savo Viršūnėlei ir dėl to, kad jis Amerikoje turėjo daug "nuodėmingo dėžiausmo", emigracijoje nevedė, o dabar laisvoje Lietuvoje nori turėti bent vieną sūnų. Charakteringa, kad Brukniui visai neįdomi Lakštonės siela: ji tėvui jos išviršinys, kūno grožis, jos jaunystė.

Dėl meilės motyvų

Al. Baronas verčia Lakštonę įsimylėti Brukno turtingumą. Ji yra komunistų veikėjo Valnio dukterė, galima manyti, kad ji mokyta, nėra "biedniokė". Ne visai aišku, kodėl ji taip siūžavi ir pamyla amerikinį Brukno automobilį, kai ji važinėjo savo tėvo automašina ir moka ją vairuoti, tad psichologiškai neišvini, kaip Brukno automobilis galėjo ją savotiškai hipnotizuoti. Ne visai aišku, kodėl Bruknys, tikintis ir akademiško išsilavinimo žmogus, nieko kito moteryse neieško kaip išviršinio jaunystės grožio. Jis yra plokščias, negilus vyras. "Metai širdies reikaluose blogi patarėjai ir psichologai", — sako A. Baronas.

Nuosavybės problema

Stipriausią ir dramatiškiausią momentą "Vienišuose medžiuose" sudaro dialogas — Brukno, jo pusbrolio Uoginto ir komunistų veikėjo Valnio pasikalbėjimai, pasikeitimai mintimis ir ta kolchozininkų nuotaka, kurią Bruknys, repatrijaves su doleriais iš Amerikos, randa laisvoje Lietuvoje. Visų

pirma Bruknys pastebi, kad niekas jo, kaip dvaro savininko, nelaukia: nei jo tėvo buvę kumečiai, nei prie dvaro prijungti šalinų kaimų ūkininkai. Atsipalaidavę iš komunistinės baudžiavos, visi kolchozininkai grobia savo kolchozo gyvulius, padargus ir kitas materialines gėrybes ir gabena į savo privačias pastoges, o Bruknys grįžo į savo tėviškę griežtai nusi-statęs nieko niekam neduoti, kas yra jo tėvo ūkio teritorijoje. Jis ir elektraine, komunistų pastatytą jo dvare, laiko savo nuosavybę ir sako: "Viskas, kas per 25 metus buvo atvilkta į mano tėviškę, yra mano".

Brukns galvoja, kad į kitas planetas skrisdamos raketos neišnešė iš žemės nuosavybės troškulo ir egoizmo. Ne tik vargšai kolchozininkai, bet ir kietieji, užrūdinti komunistai, yra egoistiškai prisirišę prie nuosavybės, pvz. Valnys, per Brukno protekciją paleistas iš

Aloyzas Baronas

kalėjimo, savo privatų automobilį pamato prie antikomunisto namo ir be niekur nieko įsėda į jį ir išvažiuoja. Brukniui tenka dalyvauti buvusių kolchozininkų mitingose ir pastebėti, kad jie nenori nei kolchozo, nei dvaro savininko; jie nori, kad turtai būtų lygionis išdalinti.

Baigti brolūdišką Kaino amžių

Al. Baronas Brukno asmenyje vaizduoja atleidimo, gailėstingumo idėją. "Mes kalbame apie amnestiją žmogaus žmogui, ne tik lietuviui lietuviui". Atleidimo, gailėstingumo idėjos reiškių yra ir vietinis klebonas, kuris tarp kitko sako: "Yra Dievas ir Jo šešėlis tavo širdyje yra sąžinė". Be žmogaus amnestijos žmogui komunistų iškankinta Lietuva negali susilaikyti taikos ir ramybės. Jei komunistų ir jų priešių nužudyti lietuvių artimieji keršys, tad karšto aktams niekad galo nebus. Bruknys yra nusi-statymo, kad nei komunistai, nei rusų moterys bei vaikai, palikti Lietuvoje, neturi būti persekiojami ir žudomi; reiškia pagaliau baigti brolūdišką "Kaino amžių".

Aplamai imant, Al. Barono vizijoje iš Vakarų pasaulio reikšmę lietuviui nebus kerštingi komunistams, nes jie emigracijoje turėjo neblogą gyvenimą, tad jiems kerštas nėra "saldus". Šiuo atžvilgiu Al. Barono atleidimo idėja yra gan artima Janinos Degutytės idėjai:

"Kaipgi, kaipgi tu mane žu-

Jeigu myliu aš tave?..

Jeigu tau lieps, jei lieps ma-

Argi rankos tavo šurkščios

[ir pūslėtos paklausys]...

Atrodo, kad Al. Barono ir J. Degutytės poetiškose vizijose

Atrodo, kad Al. Barono ir J. Degutytės poetiškose vizijose

Atrodo, kad Al. Barono ir J. Degutytės poetiškose vizijose

Atrodo, kad Al. Barono ir J. Degutytės poetiškose vizijose

Atrodo, kad Al. Barono ir J. Degutytės poetiškose vizijose

Atrodo, kad Al. Barono ir J. Degutytės poetiškose vizijose

Atrodo, kad Al. Barono ir J. Degutytės poetiškose vizijose

Atrodo, kad Al. Barono ir J. Degutytės poetiškose vizijose

Atrodo, kad Al. Barono ir J. Degutytės poetiškose vizijose

Neatlaides keršto atstovas

Visai kitaip į šį klausimą žiūri Uogintas, ilgametis Vorkutos kalnys už laisvės kovas, už partizanavimą po II Pasaulinio karo. Dėl Lietuvos laisvės jis yra pasiryžęs iš pagrindų Lietuvą išvalyti nuo komunistų; jis numato, kad tas valymas gali užtrukti iki šimto metų, bent ne trumpiau kaip 25 metus. Jis randa, kad ne demokratija, o diktatūra reikalinga Lietuvai "valyti".

Jis nenori, kad jo paties nužudytas Valnys būtų bendrose kapinėse palaidotas, nes tokiu atveju tose kapinėse palaidotų partizanų kaulai negalėtų ramiai ilsėtis. Uogintas reprezentuoja absoliutinį kerštą komunistams už jų padarytas skriaudas lietuvių tautai. Jo kerštas, neatlaidumas motyvuojamas "geležine tiesa", "principu" ir "linija". Jis nėra bedievis, bet jo griežtume nėra nieko krikščioniško. Jis negali dovanoti, jis turi savo tautą "valyti". "Jei kas kartą padarė randą veide ar širdyje, randas palieka. Tie neužmiršimai yra ratai, kurie valo gyvenimą", filosofuoja Uogintas.

Nenuolaidus komunistas

Komunistas Valnys irgi nenulaidus, nors ir ne toks kerštingas. "Bolševikai žmogūdziai, bet ir jie patys nebijo mirties". Bolševikų diktatūrai žlugus, Valnys nepasikeičia; komunizmas jam yra tikėjimas, ir jis fanatiškai savo tikėjimą išpažįsta. Jis sako, kad komunistas yra pralaimėjęs kautynes, bet ne karą. Ir jis jaučiasi ne vienas, nes liaudis nenori seno kapitalizmo grįžimo, nors nenori ir kolchozų režimo. "Kol pasaulis išsivynios iš bolševikų pilpos, jis per tą laiką vėl bus į ją įmetas", — sako Valnys.

Psichologiškai motyvuota vizija

Aplamai imant, Al. Barono laisvos Lietuvos vizija yra psichologiškai motyvuota ir meliška išreikšta. Jo vizija yra verta dėmesio tų, kurie planuoja Lietuvos atstatymą, kai komunistų diktatūra bus Lietuvoje kritusi. Iš tiesų, Lietuvos negalima bus atstatyti tokios, kokią palikome. Taip pat negalima bus diktatūromis jos valyti, iki dabartinė karta bus išmirusi. Lietuvos atstatymas vyks savotišku mišinio principu: ekonomikoje paliks daug marksizmo, o pasaulėžiūroje vėl dominuos krikščionybė.

Kalbamojo romano turinys yra be žymesnių prieštaištų. Romano herojai psichologiškai nėra išryškinti, bet jo autoriui ne tai ir rūpėjo. Jam rūpėjo laisvos Lietuvos vizija, idėjų santykiai, o ne atskirų romano herojų psichologija.

Epitetai ir kalba

Romano minusus sudaro kai kurie nevykę epitetai, pvz., "sentimentalus vėjas", "kvaila lakštingala", "kvailas kiškis", "inteligentiškas vėjas", "inteligentiškos kojos". Būtų geriau, kad mūsų beletristai nedarkytų lietuvių kalbos ir kad Aloyzo Barono romanų kalba galėtų būti lietuvių gramatikos pavyzdžiu, o, pavyzdžiui, šitie saki-

KULTŪRINĖ KRONIKA

• **Dr. Justinas Pikūnas**, psichologijos profesorius Detroito universitete, gavo JAV vyriausybės premiją naujam psichologijos projektui vystyti. "Lietuvių Dienoms" duotame interviu dr. J. Pikūnas kelia reikalą sudaryti Lietuvių Tyrimų institutą, kuris koordinuotų ir registruotų lietuvių mokslininkų vykdomus įvairius tyrimus aukštosiose mokyklose bei didžiųjų įmonių laboratorijose. Jis taipgi kelia reikalą išleisti vadovėlių tėvams, detaliam nuorodanti, kaip jie turėtų pravesti lietuvių auklėjimą šeimoje. Vaikų gi lietuviškos nuotalkas labai sustiprintų gerai liustruoti specialiai jiems skirti veikalai.

• **Dail. Romas Viesulas** sukūrė dekoracijas Kosto Ostausko "Kanares" spektakliui; vaidinimas įvyksta šiandien, gegužės 20 d. Jamaicoje, N. Y. Dekoracijos ekspresionistinės nuotalkos. Sudarė planus ir scenos baldam, net lovų apklotam, priderindamas juos prie bendros veikalo nuotalkos. Šiuo metu R. Viesulas dėsto meną universitete Philadelphijoje, neseniai pakeltas į profesorius asistentus. Šiam savaitgalui pakviestas su paskaita į Michiganą Valst. universitetą Ann Arbor, Mich., kur aiškina litografiją ir kalbės apie dabartinę Europos grafiką.

nai režia ausį gramatistui: "Reikia skaityti kaip blogu", "Laikas padarys visus blogius", "Reiškia, jog dovanotų", "Jis atstovauja lietuvių tautą", "Pelnas skiriamas paremti užsienio lietuvių spaudą".

Aforizmai ir tikslumas

A. Baronas aforizmų kūrimo mėgėjas, bet dažnai jo aforizmai išsina nešvankūs, absurdiški, pvz.: "Jam tada atrodė tas mažasis išeivių pasaulis didelis ir reikšmingas, o jį visame pasaulyje buvo mažiau negu jo valsciūje". Argi buvo Lietuvoje bent vienas valsciū, kuriame būtų buvę daugiau gyventojų, negu lietuvių išeivių visame pasaulyje? Į klebono lūpas A. Baronas įveda tokį aforizmą: "Vėl tegu prasidės kūrimasis ir vėl daugės kryžkelės dievai ir rūpintojėliai". Negi katalikų kunigas yra politeistas ir tarnauja ne Dievui, o dievams?!

Aplamai imant, Al. Barono "Vienišuose medžiuose" nėra tiek nešvankių aforizmų ir epitetų, kiek jo "Lieptuose ir beugnėse". Pirmasis romanas yra vertesnis "Draugo" premijos negu antrasis.

• **Pianistė Raimonda Apeikytė** ir čelistas Petras Armonas sudarė įdomią meninę programą Los Angeles Kultūros klubo susirinkime.

Apeikytė paskambino L. van Beethoveno "Mėnesienos sonata". Tą stambųjį veikalą jaunoji pianistė interpretavo visame jo pasakos tikrume. Ji puikiai akcentavo tas dvi temas visame veikle kovojančias savo tarpe. Vieną melodingąją, kuri dengia dainingumą "Mėnesienos sonata", ir kitą požeminę, beethoveninę — specifiską, kuri artėja prie esminės temos, kovoja su ja, akimirksniu nustelbia, bet išsenka kovoj. Didelis jaunos pianistės laimėjimas akcentuoti tame veikle jo filosofinę prigimtį.

Raimonda Apeikytė turi visus davinis tapti pianiste virtuozu, lietuvių instrumentalistinės daug žadančia pajėga.

Jai akompanuojant čelistas Petras Armonas pademonstravo puikią čelo techniką prancūzų impresionisto Faure veikale "Elegija" ir, bisui, L. Fibicho "Poemoje".

Armono tonas sultingas, bet kartu jautrus nuotalkai. Jo pasazai lengvi, oriniai ir elegiškai — melancholiniai veikle žavi savo nuosirdumu. Violončelio virtuoziškumas ypač aiškiai išsiskyrė "Poemoje", kuri suskambėjo visa orkestro polifonija, masyvi staigiuose akorduose ir subtyli tremolo

ANONAS VAITKEVIČIUS

Anelii ir Alvos Patarnavimas

Telef. Rēpublic 7-5803

Visų rūšių apšildymo sistemos įvedimas, perdėrimas ir pataisymas

Greitas, sąžiningas ir pigus patarnavimas

ATLAS FUEL CO.

ATSTOVAS

4919 So. Paulina Street

Telef. PRespect 6-7960

DAN'S VIDEO

atlieka visus remonto darbus TV-ai ar Radiui reikalingas.

D. LIUTIKAS, el-tro technikas, GA 3-4659, 8015 S. Lamon Ave.

MOVING

A. BENIULIS atlieka įvairius perkraustymus bei pervedimus iš tolimų ir artimų atstumų.

Telef. RE 7-7083

AMERICAN FURNITURE MART

PAVYZDINIAI BALDAI LENGVAIS ISMOKEJIMAI

Matrasas su spyruoklėmis ir spyruoklių dėžė \$39.95
3 dalių sudedamas parior setas: 2 galiniai stalai, 2 stalo lėmos, cocktail stalas, paveikslas ir kilimėlis. \$229.95
11 dalių miegamojo baldai: komoda, sofos, matrasai, 2 pagalvės, 2 Vanity lėmos, 2 paveikslai, tik už \$149.95
Specialus TV setas \$139.95

GERIAUSIOJI KRAUTUVĖ PIGIAI BALDUS PIRKTI

Turime iš Vokietijos importuotų Stereo HI FI.

Fonografų ir įvairių radijo kombinacijų ir kitokių baldų

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, Sav.

ROOSEVELT FURNITURE CO.

2310 W. Roosevelt Road Telef. SEeley 3-4711

Atidara pirmadienį, ketvirtį, 9-5 val., antr., treč., ir šeštadieniais nuo 9 iki 5 val. Sekmadieniais atidara nuo 11:00 iki 5 val. vak.

taupyk [steigta 1914 m.]

MIDLAND Savings 4 1/2%

BENDROVĖJE

Kapitalas \$7.000.000,00 ant visų saskaitų

4040 Archer Ave., Chicago 32, Ill.

August Saldukas, President

Kiekviena sąskaita ligi \$10,000.00 apdrausta Federalinės Valdžios Įstaigoje

vibracijose. Šis neilgas veikalas, palydimas tiksliaus Apeikytės okompanimento, buvo perlas, susikūręs iš trijų būtinų dalių: veikalo, instrumento pažinimo ir nuotalkos.

• Dail. A. Kurausko grafiškos darbas — Kalėdinis sveikintimas Tipografinių Menų draugija išstata savo surengtoje 34-je metinėje parodoje Chicagos Meno institute.

INVENTORINIS IŠPARDAVIMAS!

INVENTORINIAME IŠPARDAVIME PIRKSITE VISAS MEDŽIAGAS LABAI PIGIAI.

PASINAUDOKITE ŠIA RETA PROGA!

Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpina vilnų, silko, nylon, taffeta, aksomo ir kitų medžiagų siuntimui artimiesiems; Lietuvai ir tolimajai Sibiri — už žemas kainas! Gavome specialų medžiagų palams kaip vyrų, taip ir moterų: Veliūro, činčilos ir "needlepoint", kurias dar galima susipėti pasiūsti artimiesiems Lietuvon. Ypatingai yra atpiginta iki 50% medžiagos: (Draperies) — užuolaidoms, (Slip covers) — baldų užvalkalams ir (Upholstery) baldų apmušalams.

STEIN TEXTILE CO.

616 West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.

TELEFONAS — HARRISON 7-3737

Mūsų naujas adresas yra tik blokas į rytus ant Roosevelt Rd. nuo mūsų ankščiau buvusių patalpų.

Automobilius galite pastatyti nemokamai už kampo į šiaurę ant Jefferson St. — aikštėje

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

MAY — GEG. 18, 19, 20 D. D.

NAPOLÉON BRAND OF IMPORTED FRENCH BRANDY	Fifth	\$3.19
DUJARDIN IMPORTED GERMAN BRANDY	Fifth	\$4.98
STOCK 10 YR. OLD IMPORTED BRANDY	Fifth	\$3.98
GRAIN ALCOHOL 190 PROOF U. S. P.	Fifth	\$4.89
CINZANO VERMOUTH Dry or Sweet	Fifth	\$1.39
TVARSCKI VODKA 80 PROOF	Fifth	\$2.59
KRON BRANNVIN AQUAVIT	Fifth	\$3.98
IMPORTED BLACKBERRY or APRICOT LIQUEUR	Fifth	\$3.39
IMPORTED BARTON'S CANADIAN WHISKEY 86.8 PROOF	Fifth	\$3.89
RON CANITA LITE or GOLD PUERTO RICAN RUM	Fifth	\$2.98

PERKRAUSTYMAI—MOVING

Pigus, sąžiningas darbas. Visi apdraudimai. Dėl artimų ir tolimų distancijų. Šaukite sekanti:

MOVING ANTANAS VILIMAS
3415 SO. LITUANICA AVENUE
Chicago, Ill. Tel. FRontier 6-1882

Planingas taupymas visada moka gerus DIVIDENDUS!!

Nuo 1905 metų, tai yra, nuo pirmos įsikūrimo dienos,

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

nuolat išmokėjo aukštus nuosimčius savo taupytojams

4 1/4%

Metinis dividendas už santaupas visose sąskaitose!

PRADĖKITE TAUPYTI ŠIANDIEN

Mutual

Federal Savings and Loan Association Chartered and Supervised by the U. S. Government

2202 West Cermak Road, Chicago 8, Illinois

Phone: VIrginia: 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

Dainų šventė ir Muzikologijos archyvas

Pasikalbėjimas su prof. J. Žilevičium

ALGIRDAS GUSTAITIS, Los Angeles, Calif.

Laukiant Dainų šventės Chicagoje liepos 2 d., kreiptasi į studijuoti didesnių kūrinių. Kas lietuvių muzikiniame pasaulyje žinomas? Prof. J. Žilevičius, garsiosios Vytauto Didžiojo kantonos autorius, lietuviškų dainų, kompozicijų autorius, įvairiųjų lietuviškos muzikos kultūros ugdytojas, sukūrė lietuvių pasaulyje didžiausio Muzikologijos archyvo, autorių lietuvių muzikų vardyno, kuris dar nepilnai atspausdintas. Čia skelbiami prof. J. Žilevičiaus atsakymai į jam pateiktus klausimus.

— Kokia Jūsų nuomonė apie JAV-se įvykusias lietuvių Dainų šventes?

— Nuo 1929 m. gyvenu JAV ir artimai sekiau ir stebėjau visus didesnius parengimus, kurių visuomet čia buvo pilna, nežinūntį jai, kad kraštas milžiniškas, lietuviai tik didesniuose miestuose susispietę didesniais būriais. Buvo veiklama rajonais, vadovybėje didesnės kolonijos.

Dainų švenčių pradžia tenka laikyti pirmojo Pasaulinio karo laikotarpiu, kai JAV gyvenančios įvairios tautos rengdavo milžiniškas demonstracijas palaikymui JAV kariuomenės ir valdžios nuotakas. Visuomet dalyvavo ir lietuviai su dideliais choralais, sujungę po kelis chorų krūvon. Ypatingai tuo atsižymėjo Chicago, po jos kiti didesni miestai, taip pat puikiai pasirodavo angliakasių rajonas, vadinamas Wyomington kloniu. Dainų šventės turi jau savo veikimo istoriją.

Tuoliai mažai buvo kreipiama dėmesio į meninę pusę ir sunkesnių veikalų parinkimą. Buvo programa taikoma prie aplinkybių, ypatingai tautinį susipratimą kelti, patriotizmą ugdyti: kiekvienas klausytojas patekėpavo Lietuvos, savo tėviškes, oru: visa dar buvo artima, brangu bile lietuviškai, ką bekalbėti, jei dar dideli chorų sambūriai pasirodavo viešai. Peržvelgus programas pirmųjų Dainų švenčių iki naujųjų ateivių laikotarpio, beveik nepasikeitę programos apimtis ir stilius. Tik buvo ta išimtis,

pirmosiose dainuodavo vertimus (Eremino ir specialiai paruoštus) svetimųjų, tik vėliau vertimai išnyko, kai pasirodė St. Šimkaus, M. Petrausko ir kt. originaliai harmonizuotos liaudies melodijos. Man padarė didelį įspūdį du įvykiai didelių chorų junginiai: 1939 m. laike New Yorke Pasaulinės parodos beveik 3.000 balsų jungtinis choras. Kai jis užgiedojo Sasnausko "Kur bėga Šešupė" užbaigą, kai po paskutinio akordo aikštėje aidas nuskambėjo — šiame momente pamečiau pats save ir skruostais čiurkšliais ašaros srūveno. To įspūdis iki mirties negalėsiu pamiršti. Tai nebuvo Dainų šventė, bet jungtinis choras išpildė didesnę dalį programos skirtą Lietuvos dienai — visos tautos dienai.

Kitas — tai buvusi JAV ir Kenados Lietuvių Dainų šventė Chicagoje. Choras vos prašė 1.000, bet jo darba, programos sudėtingumas, meniškumas pildymas ir t. p. — man buvo didelė naujiena po to, kai tekdavo girdėti mažas dainėles vos vos išvežant. Gyvenimo aplinkybės neleido daug praktiškai atlikti, dalyviai dirbdami įvairiose įmonėse negalėdavo

pakankamai pašvęsti laiko išstudijuoti didesnių kūrinių. Kas kita Chicagoje. Ten buvo atrankos, bent 70% besimokančio jaunimo ir didelė dalis naujųjų ateivių. Buvusi programa įrodė, kiek buvo Lietuvoje pažengę chorai meniškai. Man tai buvo didelė staigmena, kas ir sudarė įspūdį.

— Ką norėtumėte patarti šių metų Dainų šventės ruošėjams?

— Kuomet gaidos atspausdintos tam reikalui sudaryto komiteto, jau sunku ką patarti. Juk ten komisijoje dalyvauja žymūs mūsų muzikai. Jie žino, ką daro ir žino, kas tinka šiuo laiku masėms. Ateity, mano manymu, turėtų būti mažiau moderniškesnių dainų pildoma.

Prof. Juozas Žilevičius

ma: 1. choristai labai daug praleidžia laiko jas besimokydami, o mažesnieji chorai vis tik jų savo koncertuose, dėl jų sudėtingumo, negali panaudoti, atbaido vieną kitą choristą ir tuo sumažina chorų skaičių dalyvavimą šventėje; 2. plačiosios masės jų nesupranta ir ši priežastis sumažina lankytojų skaičių; 3. pamirštama, kad ši iškyla rengiama masėms, kurių tarpe mažas nuosimtis yra nusimanančių sudėtingoje muzikoje, nes jų mažytis nuosimtis toje masėje, kuri susirenka pasiklausyti didelių chorų; panašūs kūriniai turėtų būti pildomi ypatingai pažengusių chorų mažesnėse grupėse, nevarginant mažiau pažengusių choristų. Rinktinė grupė gali ir privalo parodyti choro meno srityje pažangą ir mūsų kompozitorių bei dirigentų sugebėjimą. Sudomintų masės, jei prieš dainą būtų paaiškinta kūrinių sudėtingumų ypatybės ir kas norima juo atsiekti. Esu tai girdėjęs darant vokiečių laike panašius švenčių. Pasiekimas milžiniškas, masės reikalaujavo pakartoti. Tiek entuziazmo sukeldavo, kai su veikalu supažindinama.

— Ką manote apie šių metų Dainų šventės repertuarą ir dirigentus?

— Kaip atrodo, iš esmės, ne visos dainos pasiūstos chorams. Sunkesnes, matyti, paliks pažangiesiems chorams. Tą dalyką matyti ir gerb. muz. komisija suprato, kai kurias dainas išėmė, kai kurias paskyrė rinktiniam chorams. Tai ir puiku.

Dirigentai? Jungtinio choro ir paskirų grupių dirigentai yra mūsų tautos pažibos, jau seniai pasižymėję toje srityje. Kiekvienas jų jau turi sukūręs savo dirigavimo istoriją. Jų rankose chorai jausis lyg mažulėlis lopšelyje mąmytės su pamais! Gaila tik, kad nesimato St. Gailevičiaus. Jis irgi vertas savo darbais toje srityje būti rinktinųjų tarpe. Taip pat gaila, kad į garbės dirigentus nepakviestas prof. K. Banaitis,

sukūręs operą "Jūratė ir Kastytis" ir dar šiais metais švenčiantis 60 metų sukaktį. Girdėti jo sveikata nekokia, bet nors simboliškai atstovautų buvusios konservatorijos direktorius — konservatoriją, kurią baigusių nemažas būrys gyvena JAV ir kaip užsitarnavęs kompozitorius puosť Dainų šventės puslapius, nors ir nedalyvautų asmeniniai.

— Lietuvių tautai esate surinkę nepaprastai daug lietuviškos muzikologinės literatūros. Ka manote su ja daryti? Ar esate patenkintas jos dabartine glosa Chicagoje?

— Dėl Muzikologijos archyvo mano rūpesčiai pasibaigė. Geresnės padėties, kaip jis dabar yra, sunku ir įsivaizduoti. Tėvų jėgų rūpesniu sukuriant jį patalpose gražiam ir tinkamam kambary. Globojamas komiteto ir veiklios administracijos. Tvarkomas kas dieną ir įgauna vis geresnę išvaizdą. Jis yra užsiterusiu asmenų lankomas, studijuojamas, o kai pasidarys galimybė, bus perkeltas Lietuvoje. Tam jis ir konservuojamas, papildomas, tvarkomas. Globėjų ir administracijos prižiūrimas archyvas nepažūsta.

— Anksčiau prie "Muzikos žinių" leidote didžiai reikšmingą lietuvių muzikų vardyną. Ar jį tęsiate? Ar nemanytumėte tajį darbą kiek paskubinti?

— Čia palietėte labai jautrią vietą. Muzikos vardynas tikrai neįvertinamas svarbus dalykas, net svetimačiai stebėdavosi jį pamatę. Dėl lėšų stokos toliau nebeina ir ar jis eis, sunku šiandien pasakyti. Į pusę metų išbaigčiau iki galo, bet... tuo tarpu medžiaga guli lentynoje. J. Kreivėno rūpesniu pradėjo eiti, bet sustojo dėl lėšų stokos. Vargonininkų sąjunga vos beįgali "Muzikos žinių" vieną — kitą numerį, po ilgos tylos, išleisti; sunku iš jų daugiau reikalauti. Jiems sunkiai pakeliamas našta. Jei rastųsi vienas kitas idealistas rėmėjas, nuo rėdės G iki galui ne kažin kiek darbo bebūtų. Man tas dalykas vienam neįsprendžiamas tuo tarpu. Ypatingai sudaro savotiškumą kai kurie asmenys, kurių yra tilpė paveikslai ir ilgos biografijos, bet net jie nemaloniai "MŽ" užsiprenumeruoti, kad gautų priedu LMV. O juk klisės padarymas kainavo — jie matyti mano, kad kieno tai pareiga juos garbinti, jamžinti ir juos visuomenėje kelti.

— Ar rašote prisiminimus iš savo gyvenimo?

— Prisiminimų specialiai nerašau. Jie per daug specifiski, išimtinai iš muzikos srities. Šiaip tų atsiminimų įvairiais pavaldais yra daugely karta spaudoje tilpę. Kai jie susirinks krūvon, tai ir bus viskas surašyta, tik dabar išmėtyti.

PS. Jūsų geras bičiulis p. Valerijonas Šimkus yra mano archyvo mecenatas ir iždininas. Jis įrengė dideles lentynas archyvuui savo lėšomis. Pasirodo, jis puikus visuomenininkas ir kultūrinių dalykų rėmėjas. Noriu pasakyti, jog mano manymu, Dainos šventės yra tautinės demonstracijos, o ne meno pavaizdavimas; dideliais choralais meno aukštumų neat-siekiami.

Metafizika ir istorija
Toronto universiteto filosofijos profesorius dr. E. L. Fackenheim parašė studiją "Metaphysics and Historicity", kur nagrinėja dabarties istoriškumo užsipuolimus amžinosios metafizinės tiesos. Knygą išleido Marquette universitetas, kaina \$2.50.

KULTŪRINĖ KRONIKA

• **Daivos Mongirdaitės** koncertas Bostone susilaukė gražiausios dėmesio didžiojoje amerikiečių spaudoje. "The Boston Herald" parašė, kad mūsų solistė turi puikų soprano balsą, aukštos kokybės, balsą talentingai kontroliuoja ir apskritai pasižymi muzikalumu. Jos stilius atranda operinį, bet pagel-dautų daugiau įvairumo išpildant skirtingo žanro kūrinius. Taipgi kiek sunkeliau davėsi jai išpildomos koloratūrinės arijos. Laikraštis taipgi pasidžiaugia, kad publika buvo supažindinta su kūrinių kompozitorių B. Dvarionio, Br. Budriūno ir J. Gaidelio, kurių veikalus atranda romantiškus, gerai su-kurtus, jaudinančius.

Gi "Christian Science Monitor" iškelia, kad Daiva Mongirdaitė turi "jaujančią meninę asmenybę". Ji gerai moka kal-bas, išlaiko skalės lygumą, sod-riu dinamiškumu perteikia mu-ziką, tik tremolo apvaldymas dar reikalingas darbo. Laikraš-tis pažymi, kad šilaitai buvo pu-blikos priimtos jos sudainuotos Dvarionio, Budriūno, Gaidelio dainos.

• **Muzikas Robertas Skeris**, kunigų seminarijoje bestudiju-damas vadovavęs kai kuriems chorams, Milvaukės mieste įšventintas kunigu. Kun. R. Skeris yra kilęs iš Sheboygan, Wisc.

Kazys Veselka, Montrealeio gyventojas, nupiešė aplanką Mon-trealeio teatrų grupės išleistai vaikams plokštei, pavadintai "Žirginių" vardu. Plokštelėje ak-torių įrašytos keturios eiliuotos pasakos jaunimui. Plokštelė, kuri jau seniai buvo laukiama mažų ir jų tėvų, greit pasirodys rinko-jų. Anksčiau K. Veselka yra ap-i-pavidinęs aplankus Baltaragio malūno ir Kazimiero Sapiegos plokštelėms. K. Veselka taip pat yra nupiešęs viršelį E. Gruodžio eilėraščių rinkiniui "Aguonos ir smėlis". Knyga Lietuviškos Kny-gos klubo leidinys.

• **Rapolo Skiptio** atsimini-mų knyga "Nepriklausoma Lie-tuva statant" jau išėjo iš spau-dos. Išleido Terra. Veikalas stambus — net 440 pusl. Spau-da ryški ir įrašimas patrauklus, su aukso raidžių įrašu, kas lyg dar daugiau prasmės pridūda dedikacijai: "Bolševikų nukan-tintų nepriklausomos Lietuvos statytojų atminimui". Šis atsi-daminimų tomas apima 1918—1926 m. Autorius šį laikotar-pį vadina pačiu heroiškesniu ir pačiu įdomiausiu naujųjų laikų mūsų istorijoje. Atsiminimus rašydamas autorius visų pirma sakosi siekęs patarnauti istori-nei tiesai.

Atsiminimai pradami apra-šymu chaoso po I Pasaulinio karo; pradžioje daugiau sus-tojama ties įvykiais Šiaulių apy-linkėse, vėliau — Vilnius ir Kaunas: pirmasis nepr. Lietu-vos teismas, Kauno gyventojai, valstybinės pareigos prokurati-roje ir prie ministerių kabineto, kova su plėšikais, politinės by-lis, komendantai, bermontininkai, Šiaulių sąjunga, Vilkolakis, kareivių sukilimas, vidaus rei-ka-lų ministerija, tremtiniai ir pabėgėliai, opera, šiaurės Lie-tuva, dr. Griniaus kabineto mi-nisteriai, seimai, partijų aptari-mas ir partijų koalicijos, 1926 m. perversmas. Knyga parašy-ta lengvu, vaizdžiu stiliumi, au-torius gabiai parenka intriguojančius epizodus ir prie jų il-giau sustoja. Veikalas įdomus. Autorius žada duoti ir daugiau savo memuarinės kūrybos.

• **Jaunimo žurnalas "Vytiš"** perkeltas spausdinti į Chi-cagą. Bus spausdinamas ofsetu. Vieton iki šiol žurnalą redaga-vusiu dr. Juozo Leimono ir Phyllis Grendal, sudaroma re-dakcija iš gyvenančių Chicagoje. Tarp naujų redaktorių mi-ni-ma Marilyn Kareiva, Loreta Kas-sel ir Eleanora Laurin.

• **Išleistos spalvotos atviru-tės** prie "Draugo" esančio tėvų marijonų centrinio namo Chi-cagoje.

• **Danguolės Sadūnaitės** eilė-raščių rinkinį leidžia "Ateitis"; knygų rinkoje pasirodys šia va-sarą.

• **Henriko Nagio** knygos re-cenzijoje "Draugo" gegužės 13 d. kultūriniam priede, skyre-lyje "Pamėgtos temos", išbro-vė sakinio mintį keičianti ko-rektūros klaida. Atspausdinta: "— po dvidešimt metų pastan-gų ir kovos už pripažinimą šiandien ir mūsų modernioji pō-ezija jau gali turėti savąją kla-siką". Turi būti: "— po dvide-simt metų pastangų ir kovos už pripažinimą, šiandien ir mū-sų modernioji poezija jau gali turėti savąją klasiką".

• **Įrekordavo lietuvių choro** giesmes. Sv. Petro parapijos (Bostone) choro giedamas tris lotyniškas giesmes įrekordavo į juostas Svč. Jėzaus Širdies apaštalavimo draugija, kuri tą įrekordavimą multiplikuos ir iš-siuntinėsi į įvairius užsienio kraštus, kuriuos tik gali pa-siekti katalikų akcijos sąjūdis.

• **Pauliaus Jurkaus** premi-juotąjį romaną "Smilgačių ak-varelė" Em. Skujeniekis pradė-jo versti į latvių kalbą.

• **A. Tyruolio** sukurtojusius Romos sonetus "Sacra Via" iš-leis "Ateitis". Numatoma, kad knyga pasirodys birželio mėn.

• **Igno Malėno** nauju meto-du paruoštą elementorių spaus-dina saleziečių spaustuve Itali-joje. Elementorius jau bus gau-namas ateinančiais mokslo me-tais.

• **A. Kusinskis**, 15 metų lie-tuviukas, Muzikos festivalyje Windsore, Ont., akordeonų kla-sėje laimėjo pirmą vietą.

• **D. Remeikytė** Muzikos festi-valyje Windsore, Kanadoje, laimėjo pirmą ir antrą vietą piano trio ir duete.

JŲS GALITE PASITIKETI DAKTARO PARASYTO RE-CEPTO TIKSLIU IŠPILDY-MU, KAI KREIPIATĖS Į MŲSŲ VAISTINĘ.

Kasdien išpildydami di-delį kiekį receptų, vartoja-me šviežius vaistus, kurie sekmingai veikia. Turime vaistų didelį pasirinkimą ir pačių naujausių, vėliau-siai išrastų.

Kviečiame ir Jus duoti mums iš-pildyti Jums daktaro parašytą re-ceptą ir įsitikinsite, kad mūsų vai-s-tai švieži, kainos labai priimanamos.

DARGIS Drug Store

CHARLES P. DARGIS
Reg. Pharmacist

2425 W. Marquette
Road
Chicago 29, Ill.
Tel. HElock 4-6050

VALANDOS:
Kasdien 9:30 v. v. iki 9 val. vak.
Šeštad. 9:30 v. v. iki 6 v. v.
Treč. ir sekmad. uždarai.

Pasigėrėkite

Bavaria
St. Pauli

Importuotu
Vokišku šviesiu alumu

HElock 6-1251

VICTOR'S
HAIR STYLING
2442 West 63rd Street
Chicago 29, Illinois

Vėliausio stiliaus plaukų šukuosena, pusmetinis bei įvairus plaukų da-zy-mas.
Pirmadienį uždarai. Kitomis die-nomis nuo 9 iki 6 val. vak. Ketvirta-dienį ir penktadienį nuo 9 iki 9 val. vak. Savininkai:

Nijolė ir Vytautas Kaveckai.

PASIRUOŠKITE ŠIŲ METŲ ATOSTOGOMS!

Šių metų atostogas planokite jau dabar, kad galėtumėte turėti geresnį pasirinkimą ir lankytis vietų ir lėktuvų ar laivų pasirinkimą.

SEGHEITTI TRAVEL BUREAU

2451 S. Oakley Ave., Tel. YA 7-3278, Chicago 8, Ill.

sutvarko dokumentus, parūpina kelionę lėktuvais, geležinkeliais, autobusais, laivais, kaip keliauti Europoje taip ir planuoti ato-stogas P. Amerikoj, Kanadoj ar ir patoj Amerikoj įvair. vietose.

STABDŽIŲ TAISYMAS BRAKES RELINED

Nuo '50 iki '58 metų mašinoms kainuoja:

CHEV., FORD, FLYM. \$14.95
DODGE, PONTIAC, OLDS., STU.D., RAMBLER, BUICK \$15.95
MERCURY, THUNDERB., HUDSON \$16.95
CHRYSL., De SOTO, PACKARD \$18.95
LINCOLN, ROADMASTER, CADILLAC \$19.95

Zemos kainos ir čia neišvardintoms mašinoms. Pilnas hidraulinis stabdžių sistemos taisymas (cilindrai, vamzdeliai, oro šalinimas ir kt.). Taip pat tepimas, alyvos keitimas, smulkūs mechaniški pataisymai, lyginimas ir dažymas.

Nauja dirbtuvė su moderniausiais įrengimais.

Naudokitės mūsų žemomis kainomis, garantuotu ir sąži-ningu darbu.

ČESAS AUTO REBUILDERS

2423 West 59th Street Chicago 29, Illinois

GRovehill 6-7777

CENTRAL PARCEL SERVICE

dabar turi skyrių

2618 WEST 63rd STREET

(Talman Ave. Kampas)

Tel.: WA 5-2466

Atvykite ir pasitarkite su administratorium

BALIU VITKUM

Darbo valandos: nuo pirmadienio iki penktadie-

nio 11:00—7:00; šeštadieniais 9:00—5:00.

PATOGI VIETA AUTOMOBILIAMS

Pagrindinis ofisas:

220 SOUTH STATE STREET

Tel.: WA 2-9354

Darbo valandos: nuo pirmadienio iki penktadie-

nio 9:00—5:00; šeštadieniais 9:00—3:00.

Vienodai puikus patarnavimas abiejuose ofisuose siunčiant siutinius į Lietuvą.

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė iš-tikus neturėsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI šių kompanijų.

AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY

AMERICAN BONDING COMPANY

AMERICAN INDEMNITY COMPANY

DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY

FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY

FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY

INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY

MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.

PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY

PEARL ASSURANCE COMPANY

RELIANCE INSURANCE COMPANY

UNIVERSAL INSURANCE COMPANY

WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY

WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.

222 W. Adams St. Room 800

Telefonas CEntal 6-5206

Nauji radiniai Negyvosios jūros pakrantėse

Jeruzalės universitetas pranešė, kad šiomis dienomis yra atrasti nauji labai didelės svarbos archeologiniai radiniai. Judo dykumos suskilusių uolų urvuose, toje pat srityje, kur prieš kelis metus buvo rasti garsūs Negyvosios jūros rankraščiai, universiteto suorganizuota ekspedicija, bendradarbiaujanti kitoms Izraelio archeologijos institucijoms, rado labai svarbių dokumentų iš paskutinio žydų sukilimo prieš Romos imperiją, įvykusio 132 m. po Kristaus. Be to rasta didelis kiekis įvairių daiktų, vartotų gyventojų iš kalkolitinės epochos, t. y. per 5000 metų senumo.

Sistemingas Izraelio ieškojimas

Kodėl Jeruzalės universitetui kilo mintis ieškoti kaip tik šioje srityje? Kaip tik čia, prieš kelis metus, vienas piemuo, ganes avis šioje dykumoje, ieškodamas prapuolusios avies, netikėtai atsidūrė tamsioje uoloje ir ten rado rankraščius, kurie pasirodė esą bibliniai ir nebibliniai tekstai 2000 metų senumo. Piemuo nesuprato jų vertės ir pardavė juos už keletą dolerių, kai tikroji jų vertė buvo kelios dešimtys tūkstančių dolerių. Dykumos beduiniai, išgirdę apie tikrąją rankraščių vertę, ėmė aistringai ieškoti urvuose, naudodamiesi elementariais priemonėmis. Savo radinius perduodavo mokslo įstaigoms, bet daugiausia turtingiems turistams. Kur tokie rankraščiai atsidūrė, iki šiol niekas nežino. Kad toliau nesikartotų toks radinių pranykimas, kad būtų mokslui skirti visi radiniai, kurie tik randami Negyvosios jūros srityje, atsakingos archeologinės institucijos ėmėsi sistemingo ieškojimo darbo. Šiame plane veikė ir universiteto suorganizuota ekspedicija, kurios pastangos atnešė vaisių.

Ekspedicijos sunkenybės

Ekspedicijos darbas turėjo nugalėti nepaprastą kliūtį. Neskaitant to fakto, kad ieškojimo sritis yra prie pat sienos tarp Izraelio ir Jordanijos valstybės (o šios valstybės gyvena karo paliaubų netikrą laikotarpį), pats darbas dykumoje yra nepavydėtinas: karštis, dykuma, urvai dažnai yra sunkiai prieinamos kalnų uolose, kurios kaip stačios sienos, paprastam keleiviui nepasiekiamos, rūpestingai saugoja savo paslaptis. O dar nuolatinės smėlio audros, kurios užpila ne tik pėdų ženklus, bet ir akis. Reikėjo ekspedicijai apsisirvoti virvėmis kopčiomis, įsitaistyti lauko telefonus, radijo siųstuvus ir priimtuvus, išsivaišinti tyrinėjamą plotą nuo minų (karo stovis su Jordanija), pasistatyti elektrai gaminti mašinas, įsivesti į tamsius urvus apšvietimą. O tie urvai dažnai turi tik porą metrų atviro įėjimo, gi viduje kartais yra iki 50 metrų gylis. Visas šias pagalbines priemones suteikė kariuomenė ir taip pridedo prie ekspedicijos darbų pasisekimo.

Partizaninė žydų kova prieš romėnus

Pirmoji radinių grupė yra, kaip minėta, iš paskutinio žydų

sukilimo prieš romėnus. Tai vienas tragiškiausių Izraelio istorijos laikotarpių. Mūsų eros 132 metais, kai Romą valdė imperatorius Hadrionas, buvo padarytas Palestinos atžvilgiu svarbus nutarimas: ant Jeruturės griuvėsių, kuri buvo sugriauta ankstesnio žydų sukilimo metu, turėjo būti pastatytas romėnų miestas Aelia Capitolina, o žydų šventyklos vietose turėjo iškilti pagonių šventovės Jupiterio garbei. Tada vienas žydas, vardu Simeonas, krikščionių raštuose vadinamas Bar Kochba (žvaigždės sūnus), su būriu sekėjų pasiryžo ginti šventąjį miestą nuo išniekinimo. Su nepaprastu narsumu jis laikėsi prieš Romos legionus keletą metų, veddamas partizaninį karą gyvenamose vietovėse ir dykumoje, kol po trejų metų beviltiškos kovos turėjo pasiduoti priveiktas nuovargio ir bado. Žydas kovos lauke. Jo žygis galutinai užbaigė Izraelio senąją istoriją: Jeruzalės vietoje pastatytoje Aelia Capitolina iškilo ne tik Jupiteriui, bet ir Venerai šventyklos, ir mirties bausmė buvo uždrausta žydoms įkelti koją į naująjį miestą.

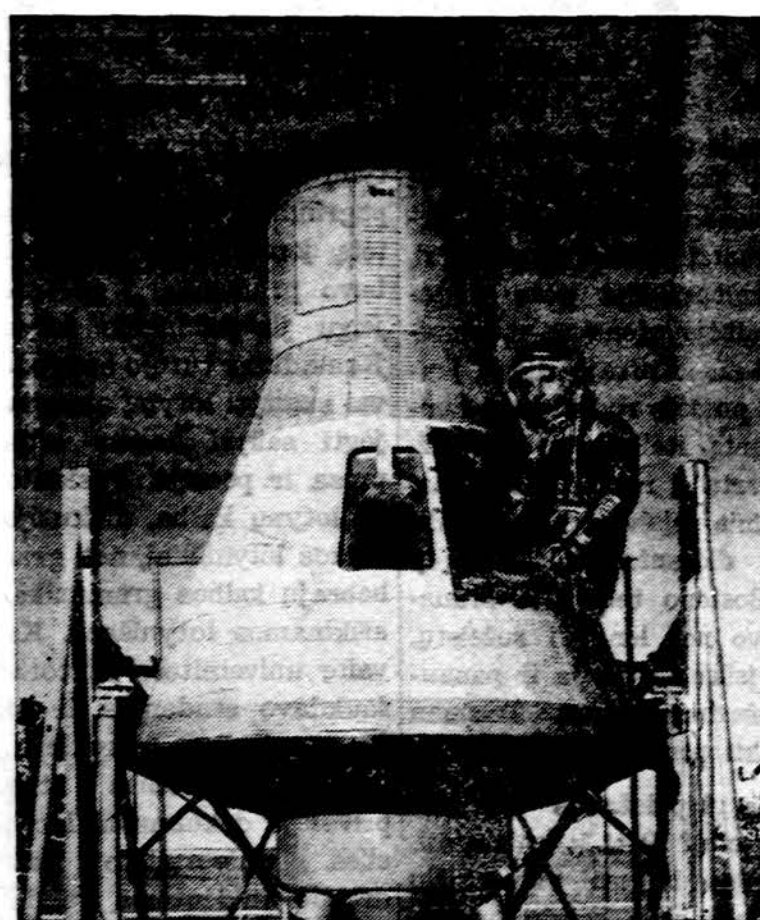
Bar Kochbos sukilimo štabo dokumentai

Naujieji radiniai suteikia daug šviesos šiam tragiškam ir beviltiškam Bar Kochbos sukilimui. Kai ant uolos viršaus buvo rasti Romos kareivių stovyklos pėdsakai, kalno urvai buvo priebeiga ir pasislėpimo vieta Bar Kochbos sekėjams. Simeono vardas rastas ant daugelio monetų, surastų urvuose. Kitoje monetų pusėje, šalia vyruogės lapo, yra įrašas: "Už Jeruzalės išlaisvinimą". Be pinigų, rasta per 50 papiruso rutulių, išrašytų hebrajų, aramėjų ir graikų kalba. Tai pats vertingiausias radinys... Šių rutulių išvyniojimas ir skaitymas vos tik pradėtas, bet jau yra aišku, kad tai yra daugiausia administratyvinio pobūdžio dokumentai, priklausę sukilimo vado štabui, kuris turėjo būti kur nors netoliese. Dokumentai dažnai turi datą, iš kurios matyti, kad Simeonas savo žygių pradėjo naują erą, naują laiką skaičiavimą. Jis pasirašo "Izraelio kunigaikščio" titulu. Tie dokumentai — tai nuosavybės kontraktai, žemės nuomos sutartys, skolų raštai, moterysčių, įsūnijimų dokumentai. Visi tai rodo, kad Simeonas rū-

pestingai sutvarkęs savo bendruomenės gyvenimą, nenujaušdamas nelaimingo, greito galo.

Ypatingieji radiniai

Simeono bendruomenė buvo labai rūpestingai suorganizuota dykumos sąlygose. Yra rasti likučiai drabužių, apavo, pintinių, lempų, indų, ginklų. Tarp radinių yra ypatingų daiktų: didžiulis tinklas, greičiausia skirtas žvejybai, ryšulys raktų, tarp kurių vienas labai didelis, gal kokios nors tvirtovės vartų, rankinis veidrodis, gražiai išdrožinėtoje dėžutėje moteriš-

Kapsulė erdviui astronautui. Erdvėse jai yra galimybė susidurti su temperatūra, svyruojančia tarp 100 laipsnių šaltio ir 2000 laipsnių šilumos. Reikėjo sudaryti gerą izoliaciją ir vėsinimą, kad astronautas neišdegtų. Tą uždavinį atliko John-Manville Tyrimų centras Manville, N. J.

ki papuošalai. Tas rodo, kad dykumos būta ne tik vyru, bet ir moterų. Bet įspūdingiausias radinys — viename urve, kurį archeologai pavadino "siaubo urvu", rasti daugiau kaip 40 asmenų, daugiausia vaikų ir moterų kaulai. Tas leidžia spėti, kad vyrai žuvo mūšiuose, o jų šeimos, pasislėpusios urvuose, žuvo dėl stokos vandens.

Sienoje paslėptas izdas

Visai kitos rūšies radiniai, siekiant kalkolitinę erą, taigi per 5000 metų senumo, yra vieno urvo užmūrytoje sienoje rastas turtas (izdas), susidedas iš 450 atskirų daiktų, daugiausia bronzinių, bet yra ir iš dramblio kaulo bei akmens. Visi tie daiktai yra rūpestingai suvynioti po vieną šiaudinėse pynėse. Tai skeptrai, vainikai, žvakidės, indai ir įvairios labai

gražaus darbo figūrėlės, kalnų ožiukai, stirnų, visokios rūšies paukščių. Iki šiol Palestinoje nebuvo rasta panašių daiktų, tiek savo skaičiumi, tiek ir kokybe. Nepaprastai gražus tykų daiktų apdirbimas, meniškumas bus naujiena meno istorijai. Jų formos ir tipai leis suprasti, kokią puikią techniką vartojo žmogus anoj, iki šiol mažai žinomoje, eroje, kuri sekė tuoj po akmens amžiaus.

Išsilaukusios kviečių varpos

Toje pat "izdo" oloje yra rasta kviečių varpų, kurios dėl klimato sausumo yra puikiai išsilaukusios. Tie kviečiai šiuo dienu yra veiksni: tritidrožinėtoje dėžutėje moteriš-

KRONIKA

Valentinos Kojelienės s.

m. pradžioje New Yorke įvykęs koncertas recenzuojamas neseniai pasirodžiusiam muzikos žurnale "Musical America". Kritika palanki. Solistė yra pasirašiusi nuolatinį kontraktą su Margaret Walters koncertų b-ve ir šiuo metu yra gavusi visą eilę pasiūlymų ruošti koncertus įvairiuose JAV-bių miestuose. "Musical America Annual" ir "Musical Courier Directory" Margaret Walters skyriuose mūsų solistė yra reklamuojama. Ten telpa ir jos nuotraukos.

• Stanislovo Goštauto meno kritikos straipsnius noriai spausdina Kolumbijos sostinės Bogotos laikraštis "Cromos", turintis milijoninį tiražą.

• Adolfas Aidukas gėlių parodoje New Yorke laimėjo pirmą premiją ir sidabro taurę už savo eksponatus. Paroda aplankė apie 200 000 žmonių.

• J. Narūnės pasakų knygos "Snaigų karalaitė" išleidimą ruošiasi paremti Kultūros fondas.

• Dalia E. Bulgarytė, siekianti chemijos doktorato, dirba vėžio ligos tyrimų srityje Fordhamo universitete.

OKUP. LIETUVOJ

▼ "Lietuvos TSR Valstybinis institutas" — šitokių pavadinimų Vilniuje išleistame albume pusi. 13 pažymima, kad dabar, ruošiant naujus menininkus, "daug dėmesio pradėta skirti marksistinės pasaulėžiūros formavimui". Esą, kovojama "už realistinį kūrybos metodą". Tai vis daroma pagal "komunistų partijos nutarimus ideologiniais klausimais". Lietuva laisvo meno nebetur — viskas pajungta partijos propagandai.

▼ M. Miskinio išverstas F. Dostojevskio paskutinis romanas "Broliai Karamazovai" išleistas Vilniuje. Pirmas tomas turi 526 pusl., antras — 684 pusl.

darbo. Lauksime, kad tai bus padaryta. Bet jau ir dabar yra tikra, kad naujieji radiniai yra nepaprastai vertūs nušviesti istorijos įvykiams ir senojo pasaulio civilizacijai.

— Dr. J. Sav.

▼ R. Jablonskytė - Rimantienė išvertė Nobelio laureatės ir rašytojos, jau einąs 72-rus Sigrid Unset trilogiją "Kristina. Lauranso dukterė". Išleista Vilniuje

▼ Matas Grigonis, pedagogas ne išvertė Nobelio laureatės ir rašytojos, jau einąs 72-rus Sigrid Unset trilogiją "Kristina. Lauranso dukterė". Išleista Vilniuje

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYCIA

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 WEST 63rd STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO

MR. NELSON'S SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

Petkus

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYNS MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero. TOWNhall 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EDVARDAS SAUNORIS — GELININKAS

Geriausios gėlės iš savo šildadarų vestuvėms, krikštynoms ir kitoms iškilimams. Parūpina gėles ne tik laidotuviams, bet ir gėles sodinti ir puošti kapus Jūsų artimųjų.
3942 W. 111th St., PR 9-1355 ir 9-1356

J. F. EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYNS MODERNIOS KOPLYCIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852
AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

Laidotuvių Direktorai

MAZEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYNS MODERNIOSKOS

AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. LAFayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

PETRAS P. GURSKIS

659 WEST 18th STREET Tel. SEeley 3-5711

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

STEPONAS G. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213

VANCE FUNERAL HOME

1424 S. 50th AVENUE Tel. OL 2-5245 arba TO 3-9687

1909 1961

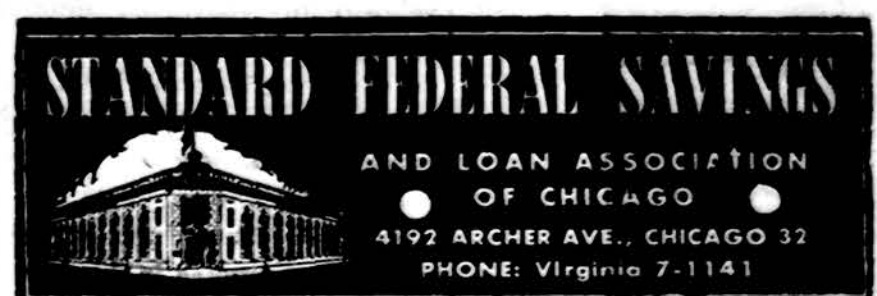
Taupyk Stipriausioje
CHICAGOS TAUPYMO BENDROVEJE!

4 1/4% Turtas \$30,000,000.00
Atsargos Fondas . . . \$7,500,000.00

Dividendas mokamas visoms santaupoms

Justin Mackiewicz, Chairman of the Board
Justin Mackiewicz, Jr., President

FREE PARKING

VALANDOS: Kasdien įkaintant šed. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidaro.

PASIRUOŠKITE ŽIEMAI

Leiskite mums patikrinti Jūsų centrinį apšildymą

Pakeičiame į GAZO — ALYVOS apšildymą

Paruošta KURENAMA ALYVA Pilnas patarnavimas Išsimekėjimo sąlygos

ANGLYS Komerciniam Rezidenciniam namams

SIURBLIAIS ISVALOMI Boileriai — Center. krosnys

GAPS ALYVA — ANGLYS Kreipkitės į mus visais apšildymo ir air-conditioning reikalais

2735 W. 63rd St. Dieną ar naktį PROs. 6-6677

Mes įrengiame — Mes aptarnaujame

• Stokerius — Boilerius

• Anglines krosnis — Alyvos degintuvus

• Karšto vandens šildytuvus

Pardavėjas: Vincas Doba

DIDŽIAUSIA IR MODERNISKAUSIA PAMINKLŲ DIRBTUVĖ CHICAGOJE

Pirkite tiesiog iš gamintojo ir sutaupysite!

John Savickas Monuments 11849 So. Kedzie Chicago 43, Ill.

Jūsų pasirinkimui didžiausias rinkinys gatavų pavyzdžių.

Dėl susitarimo (appointment) galite pasaukti kiekvieną laiką Telefonai: BE 8-3632 arba BE 3-4718

Atidara kasdien ir sekmadieniais nuo 8 val. ryto iki 5 v. vak.

Akademines Prošvaistės

Redakcijos adresas — Kestutis Truskūnas
6541 South Washtenaw Ave.
Chicago 29, Illinois Tel.: G.Rovehill 6-2993

Redakcinius kolektyvus: Liudas Valatka, Ramunė Kvilytė, Dan-
guolė Morkutė ir Justinas Bavarskis

L. S. S. AR L. S. F.

Kadangi kolega R. Stakaus-organizmui kenkia ir daro ža-
kas norėtų paskaityti kitų nuo-
l. mones dėl Lietuvos studentų Nemažai šiandieną aklų moks
apsijungimo į federaciją, šia lininkų mano, kad komunizmas
proga norėčiau pateikti ir savo atneštų pasauliui visišką, kaip
nuomonę. Tai yra tik nuomonė aukščiau aptarta, harmonija vi-
ir, manau, skaitytojas neu-
žuos. Bet milijonai faktų
pyks, kad tiek mažai faktų pa-
teikiau (paversti polemika —
įvestų harmoniją, padidino dis-
vieno straipsnio neužtenka).
Kadangi esu taip pat ir L. S. S.
sunaikinimu. Komunizmas ban-
narys, jaučiu pareigą pasidalin-
ti savo nuomonėmis su kolego-
dykliu, arba vien ciferblatu, ar-
mis. Bet norėčiau paprašyti
skaitytojų, kad ir jeigu nesu-
tikintumėte su mano iškeltomis
mintimis, malonėkite perskaityti
ši straipsnį iki galo.

Mažesnis vienetas turi vietą
ir paskirti didesnio vieneto są-
state. Analizuojant bet kurį
vienetą yra įmanoma sugrupuo-
ti į atskirus vienetus, atliekan-
čius paskiras ir atitinkamas
funkcijas. Iš dalies ir atomiz-
mas yra teisėtas mokslas; bet
kada jo struktūroje yra išlei-
džiama, bent iš esmės, ryšys
tarp visumos, tada jis pasidaro
nebetikslus. Taigi, pradedant
nuo neutrono (šių dienų fiziko-
je žinomas kaip mažiausias ato-
mo vienetas) iki žmogaus fizi-
nio kūno tą sąstatą galime taip
pat pavadinti vienetu. Bet at-
mesti žmogaus dvasinę dalį bū-
tų netikslu, apibūrinant žmogų
kaip vienetą.

Žmogus neužsibaigia biologi-
niu vienetu, bet jį įeina ir ki-
ta to vieneto dalis — dvasia,
protas, siela. Apspręsti žmogų
nebeužtenka vien biologinių
dėsnių, lygiai taip, kaip apspres-
ti namą neužtenka vien aptarti
jo architektūrą, bet ir taip pat
jo padėtį bei gyvenamąją erdvę.
Taigi, kuomet žmogus yra ap-
sprendžiamas vien tik iš bebi-
ovistorinio ir empiristinio taško,
atsiranda daug netikslumų
(discrepancies) ir nežinomųjų
(unknown factors).

Bet žmogus yra tik vienas
neaiškus vienetas. Bendruome-
nė (society) susideda iš daugie-
lio neaiškių vienetų, bet visi jie
turi savo vietą ir atitinkamas
funkcijas bendruomenėje. Ma-
žiausia bendruomenė yra šeima.
Taigi šeima yra bendruomenės
pagrindas. Bendruomenės apibrė-
žimas gali būti nevienodas;
dauguma tai vadina visuomene,
kas reikštų net ir visą žmoni-
ją.

Vienas iš svarbiausių parei-
kalavimų yra, kad tiek visuo-
menės, tiek bendruomenės, tiek
vieneto sąstate esą padaliniai
harmoningai veikty. Visas kū-
nas negali būti vien akys, vien
rankos, vien galvos, bet visi
tie ir kiti padaliniai, turį savo
atitinkamas paskirtis, harmo-
ningai, sudaro sveiką kūną. Ly-
giai taip pat yra ir su bet ku-
ria organizacija, institucija,
klubu, kaimu, miestu, tauta ir
sąjunga. Jie turi atitinkamą
vietą ir funkciją visuomenėje.
Visuomenė turi atitinkamą
struktūrą arba sąstatą, suda-
rantį sveiką vienetą, jeigu visi
jos padaliniai veikia harmonin-
gai. Bet visa kas negatyviai
ją veikia — ardo, naikina, skal-
do ir veda į visuomenės dishar-
moniją yra nepageidautina
taip pat, kaip ir kūni, kas jo,

lietuvių studentų savižudybė.
Prievarta reiškia paneigimą as-
meninių organizacijos ir tuo
pačiu jos narių teisių. Tai dik-
taturinės, fašistinės ir komunis-
tinės "bendruomenės" struktū-
ra. Tiems, kurie siekiame tiesos,
tai yra visiškai nepakeliamas.
Tie dalykai, kurie neatlaiko kri-
tikos, neturi būti priimami. Čia
turi reikštis asmens apsispren-
dimo aspektas.

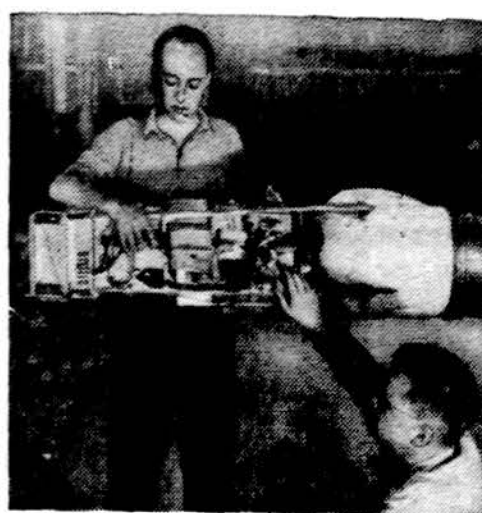
Bet jeigu tokia federacija
norėtų sudaryti demokratiš-
kai pagrindais? Šiuo momentu
nematau tam jokio reikalo. Ar-
gi ir dabartinis vienetas nėra
toks pat, kaip kolega R. S. kad
norėtų, jog būtų? Jeigu ji to-
kia nėra, tai ne jos pavadinimas
yra kaltas, bet patys stu-
dentai. Žiūrėkime į dalyką iš
esmės. Mašinos spalva, modelis
ir išdirbiny nenusako jos pil-
nutinio veikimo. Norint sužino-
ti, kaip mašina veikia, reikalinga
ja pavažinėti ir patikrinti
jos motorą, ir tik tada galime
daryti pozityvų ar negatyvų
sprendimą. Bet, kaip išjudinti
studentų organizacijos pilnesnei
veiklai, jau yra kitas dalykas,
reikalingas atskiro straipsnio.

P. K. B. (Kei Pi)

Egzaminams artėjant

Štai artinasi "baissaus birž-
lio" paskutinės dienos. Studen-
tiškas jaunimas, kaip ta meška
žiemai artėjant, užsidaro savo
kambariuose, bendrabučiuose
bei bibliotekose. Birželis, tai eg-
zaminams ruošimosi mėnuo.

Net nuostabu, kaip jis greit
mus užklupo. Juk tik neseniai
šokom, dainavom ir ekskursijas
planavom, mes atitūpė "inži-
rieriai". Ir gal ilgai dar būtume
triukšmą kėlę, jei ne tas pava-
saris, nusikratęs žiemą, savo
gamta kvepiančiu oru būtų pa-
sukęs, mus sujūdinęs. Jis savo
greitu pasirodymu ir išgąsdino
ne vieną įsismaginusių studentą.
Tat sulindom, kaip kurmiai, į

Payload pre-shoot inspection by
Harold Gold (left), H.W. Flohr.

Marine Rodney J. Smith of Malone, N.Y.,
lowered from helicopter, touches the ocean
surface. His goal is the payload at his left.

Tolimųjų erdvių kurio tyrimai Wallons Island. Va. Leidžiamos raketos, stebint, kaip skystas degu-
onis iškyla kūrė, kur išnyksta žemės įraukia. Tai yra pasiruošimas Centauro ir Saturno rake-
toms, kurios bus daug galingesnės negu Redstone, kuri išmetė astronautą A. Shepard į erdves.

Demonstravo Harvardo studentai

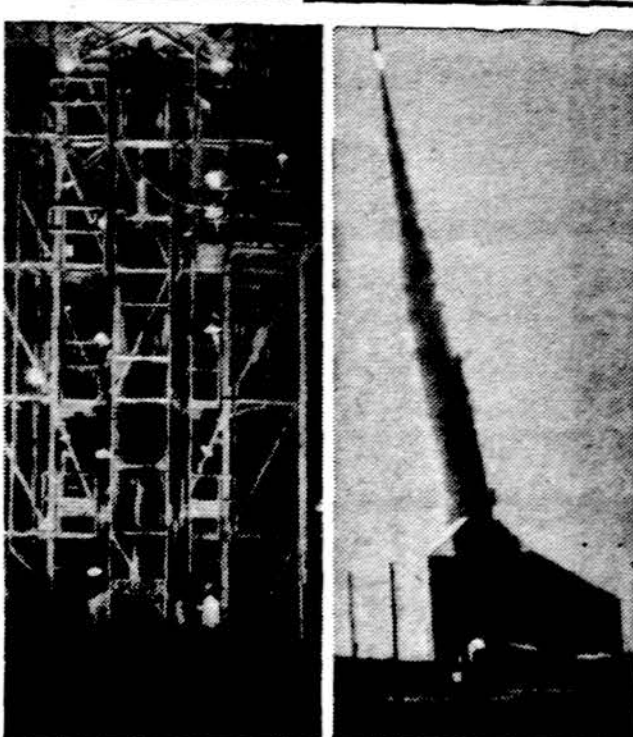
ELINA VASYLIČNIENE, Somerville, Mass.

Harvardo universitetas užima
dalį Cambridge miesto, kurio
patį svarbiausioji aikštė yra
Harvardo. Joje judėjimas yra
didžiausias bet kurio laiku, ir
ši vieta yra pakankamai didė-
lė demonstrantų paradiui. Tūks-
tantis moksleivių galėjo sau
laisvai vaikščioti tarp senų uni-
versitetinių pastatų ir jų kie-
mų bei moderniškų namų, kel-
dami protestą ir kartodami jau
taip nudėvėtą posakį: "Pussy
— no, latin — yes" (Pussy
reiškia pavardę dabartinio uni-
versiteto rektoriaus, o posakis
paimtas iš demonstracijų Japo-
nijoje). Demonstracijos tęsėsi
dvi dienas. Pirmąją dieną de-
monstrantai laikėsi tvarkingai,
sakė kalbas. Net pats rektori-
us kalbėjo viename universi-
teto kieme. Antrąją dieną jau-
nuoliai pradėjo rodyti savo tem-
peramentą. Reikėjo griežtai už-
kelti vartus į rektoriaus kiemą,
kad minia neišsiveržtų ir nebūtų
kurį didesnių netikėtumų.
Kaip Bostono televizija prane-
šė, buvo net lengvai sužeistų,
turėjo įsikišti policija ir panau-
doti ašarines dujas. Teisman
patraukti penki asmenys.

Kokia gi priežastis tų de-
monstracijų? Pati keisčiausia.
Harvardas laikosi viduramžių
tradicijų ir savo baigimo diplo-
mus rašo ant pergamento ir lo-
tynų kalba. Lotynų kalbos per-
sonalas turi nemažą darbo vers-
ti tezes, ypač gaunančių ma-
gistro ir daktaro laipsnius iš
tikslųjų mokslų. Universiteto
vadovybė nusprendė šiais me-
tais sulaužyti šimtmečiais nus-
tovėjusią tradiciją ir diplomus
atspausdinti ant eilinio popie-
riaus "vulgarine", atseit, anglų
kalba. Studentai užprotestavo
taip energingai, kad net polici-
jai ir teismui buvo darbo. Kai

savo urvus ir, apsivertę kny-
gom, laukiam neišvengiamo, vi-
sų linksmųjų priešininko — eg-
zaminų. Birželis palietė ir A.
P., bet pro uždary durų tarpą
išlindo vokas, adresuotas visai
studentijai, linkis valios, iš-
tvermės ir pasisekimo.

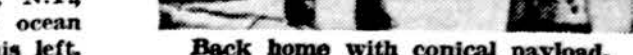
Užsibarikadavęs Kurmis

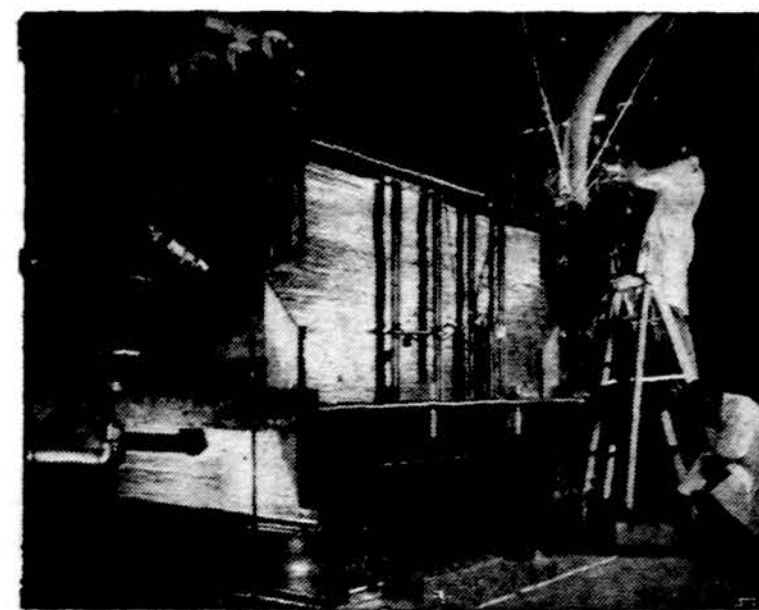
Ready for the launch.

Split second after.

Back home with conical payload.

Naujas būdas gauti elektrą magnetohidrodinamikos keliu
(MHD); tos rūšies naujai sudarytas generatorius pastatytas
Avco Everet Tyrimų laboratorijoje, Everett, Mass.

kalbos žinojimo, kad kandidatas
būtų priimtas į universitetą.
Oficialūs universiteto raštai,
kaip baigiančiųjų sąrašai, uni-
versiteto penkiasdešimtmečio
leidiniai palaipsniui iš lotynų
kalbos perėjo į anglų.

Kas liko iš lotynų kalbos, tai
kasmet baigiamoji kalba, kuri
yra pasakoma lotyniškai. Susi-
rinkusieji auditorijoje iš jos
dažnai juokiasi, nesuprasdami
daugumoje nei žodžio, nebent
kuris naudojamas pačioje ang-
lų kalboje. Ir diplomų tekstai
iki šių metų buvo palikti loty-
niški. Šių mokslų metų vidury
buvo išduota 60 diplomų tiems,
kurie universitetą baigė vidury-
je mokslo metų, ir šitie diplo-
mai buvo atspausdinti angli-
škai. Angliškųjų diplomų forma-
tas yra kiek mažesnis, kaip bu-
vusiujų lotyniškų, baigusiujų

pavardės spausdinamos, bet ne-
būtų priimtas į universitetą.
Irašomos meniskai, kaip buvo
lotyniškuose diplomuose.

Visas triukšmas, kilęs ginti
senus diplomus, tikriausiai tu-
ri kurį kitą užnugarį, kuris gal
ir neturi tamprus ryšio su re-
alybe. Pats triukšmas tikslu ne-
atsiekė, tik sudarė nemalonu-
mo universiteto vadovybei, ku-
rinkusieji auditorijoje iš jos
dažnai juokiasi, nesuprasdami
daugumoje nei žodžio, nebent
kuris naudojamas pačioje ang-
lų kalboje. Ir diplomų tekstai
iki šių metų buvo palikti loty-
niški. Šių mokslų metų vidury
buvo išduota 60 diplomų tiems,
kurie universitetą baigė vidury-
je mokslo metų, ir šitie diplo-
mai buvo atspausdinti angli-
škai. Angliškųjų diplomų forma-
tas yra kiek mažesnis, kaip bu-
vusiujų lotyniškų, baigusiujų

Mergaitės nuotyčiai Havajuose

ALB RUTA, W. Hollywood, Calif.

Rodos, nieko ypatingo. Men-
ka meilės istorijėlė tarp labai
jaunos mergaitės, beveik dar
vaiko, ir tokio pat jauno jos
draugo. Intriga paprasta. Myli,
pavydi, ilgisi, patinka ir kiti,
myli pirmąjį giliau, ano neuž-
miršta, dėl jo dėmesio vaikiš-
kai kovoja. Išpina mažos pro-
blemos ir mažos intrigos tarp
tėvų ir vaikų. Draugių pavydas,
negražūs pletkai. Visiškai kaip
gyvenime. Tačiau, gabus filmų
gamintojas ir iš tokios "nesvar-
bios" medžiagos padarė idomų,
patrauklų filmą. Tai Jerry
Bresler; jo naujas filmas —
"Gidget goes Hawaiian".

Kas toji Gidget? Tai Frede-
rick Kohner sukurtas mergai-
tės tipas. Prieš kelerius metus
buvo sukurtas filmas irgi apie
Gidget. Apie tą pačią. Tai naivi
pusmergiotė, padauža, gera
sportininkė, drąsi ir užsispyru-
si, pasiginčijanti su tėvais, bet
jū neniekianti, mėgstanti ber-
niukus, bet padori mergaitė,
teisinga ir nuosirdi, įsimylinti
pastoviai vieną, jam ištikima,
nors moka paerzinti ir pako-
tuoti. Tai gyva ir lengva mer-
gaitė išorėje, bet rimta, pasto-
vi ir tvirta viduje. Tai, tary-
tum, pusmergiotė idealas šia-
me krašte. Kaip ir aname fil-
me apie Gidget (tai jos "nick-
name"), taip ir šiame dėmesys
kreipiamas netiek į tos mergai-
tės gyvenimo problemas ar tu-
rinį, kiek į jos charakterį, iš-
ryškiantį įvairiose smulkiose
jos dienų situacijose. Pagaliau,
nemėginama nei jos pilną cha-
rakterį parodyti (literatūrinio
veikalo prasme), bet daugiau
duodama žiūrovui pasidžiaugti
jaunų žmonių nuotyčiais, ne-
kaltais daugiausiai, komiškais
kartais ir, beveik be išimties,
gražiais ir patraukliais.

Kadangi filmas yra komedi-
jos tipo, spalvotas ir duoda no-
rą gražių dainų, tai bus įdo-
mus pamatyti ir jaunuoliui, ir
suaugusiam; vaikams dar ne-
būtų patartinas (iki 12—13 me-
tų). Gražūs Havajų vaizdai.

Ginklas prieš atkaklias bakterijas

Prieš staphylococci bakteri-
jas, kurios pasidaro atsparios
penicilinui, išrastas naujas sin-
tetininis penicilinas ir jau sėkmin-
gai naudojamas medicinos rei-
kalams. Naujasis vaistas vadi-
namas stapheillin. Jį išrado dr.
F. P. Doyle, Anglijoje.

Premijavo vaikų literatūros autoriu

JAV Katalikų Bibliotekų są-
junga savo "Regina" medalių pa-
skyrė poetui Padraic Colum už
jo kūrinius vaikams.